

RAJ TAMÁS zcl

A peszách ünnepéről

Egyik legismertebb ünnepünk héber neve magyarul annyit tesz: elkerülés. A tizedik csapás (az elsőszülöttek halála) ugyanis, amely az elnyomó Egyiptom népét sújtotta, őseink háza-it elkerülte. Ennek emlékére tartották régen az ünnepet megelőző napon az elsőszülöttek böjtjét. Később azonban úgy vélték, s ma is ezt gyakoroljuk, a hálaadást nem böjtöléssel kell kifejeznünk, hanem örömteli lakomával. Ez annál inkább indokolt, mert a régi tal-

Tízparancsolatra emlékeztet. A fizikai (politikai) szabadság csak akkor válik teljessé, ha a lélek szabadsága (az isteni törvény elfogadása) is társul hozzá.

Maga a peszách ünnepe hét napig tart, Izraelen kívül nyolc napig. Ennek az eltérésnek az oka a héber naptárrendszerben keresendő. Az ősi Izraelben ugyanis a hónapok kezdetét, az újhold megjelenését Jeruzsálemben figyelték, s arról sürgősen értesítették

velem az Örökkévaló, hogy kijöttem Egyiptomból". A fenti szövegből egyértelműen kitűnik, hogy minden zsidó magáénak érezte az egyiptomi szabadság történetét: „ezért tette velem az Örökkévaló” mindazt, ami őseinkkel történt. Nem véletlenül hangoztatjuk a Haggadában: Mindenki köteles úgy tekinteni önmagát, mintha ő maga jött volna ki Egyiptomból...

Az ünnep hét (Izraelen kívül nyolc) napja közül csupán az első emlékeztet

Miután a mesterek hajnalig tanulmányozták a Haggadát (mások szerint szervezték a Bar Kochba-felkelést), megjelentek a tanítványok, és szóltak: Mestereink! Itt a reggeli ima ideje!

mudi főiskolákon ilyenkor, az ünnep előtti reggelen fejezték be a téli szemesztert. Másrészt – s ez itt a lényeg – az „elkerülés” arra is emlékeztet, hogy őseink a peszách ünnepén szabadultak meg az egyiptomi rabságból, vagy ahogyan a Biblia mondja: „a szolgaság házból”.

A szabadság ünnepét tavasszal üljük, Izrael országában ilyenkor a legvirágzóbb a természet. Utána már a meleg, száraz idő következik. Az ünnep szombatján ezért a harmatért (héberül: tál) szól az imádság, amely egészen az ősz végéig az egyetlen csapadék, amely éjszakánként új életre kel a Szentföld növényvilágát. A harmat-ima gyönyörű, ősi dallama mindmáig a zsinagóga egyik legszebb éneke, a kántorok kedvence. Ettől a naptól kezdve a tél helyéig két külön szót iktatunk az imakönyvbe: vtén brachá – adj áldást, bízva abban, hogy a Mindenható áldást nyújt népének a termés begyűjtésekor.

Hajdan az ókori Izraelben ugyanis az ünnep másnapján kezdődött az aratás. Őseink ismerték a búzát is, a kenyér azonban jobbára árpából készült. Új kenyeret csak az aratás befejeztével, sávuotkor, a hetek ünnepén ettek. Időközben számolták a napokat, a heteket. Naponta egy-egy kalászt félretettek, s ha hét kalász összegyűlt, kévébe (héberül: ómer) fonták azokat. Innen ered a mai ómerszámlálás. Amikor (49 nap múltán) a hét kévé egybegyűlt, a következő (az ötvenedik) napon tartották az új kenyér ünnepét. Ez a kiemelkedő időszak azonban történelmi évforduló is: a peszách az egyiptomi szabadsulásra, a sávuot pedig a szinájí kinyilatkoztatásra (a

többi hitközséget. A hegyek csúcsain órségek tanyáztak, s ezek folyamatosan továbbították a híreket a Babilóniában és Perzsiában élő testvéreiknek. Nappal füst-, éjszaka pedig tűzjeleket adtak tovább egyik hegyről a másikra. Így az újhold beköszönéséről még azon az éjjel értesültek a sok száz kilométer távolságban működő hitközségek is. Persze mindez – politikai okból – nemigen tetszett a rómaiaknak, akik ezért – a szamaritanusok segítségével – hamis jeleket adtak le, hogy megzavarják eleinket. Ezután váltott lovas futárok vitték a hírt Babilóniába, így az út egy hétig tartott, ami szintén elegendő volt ahhoz, hogy az általában a hónap közepére eső ünnepeket a maguk idejében megtarthassák. Am rövidesen ezt is megakadályozták a zsidók ellenségei, így a bizonytalanság miatt hosszú időn át kettős ünnepet (peszáchkor például két széderestét) tartottak.

Időszámításunk szerint a 4. században egy babilóniai zsidó tudós már pontosan ki tudta számítani, hány perc-ből áll egy napév, ezért tulajdonképpen szükségtelenné vált a korábbi intézkedés, hiszen azt is tudhatták előre, mikor jelenik meg az újhold Jeruzsálem fölött. Am ekkor üzenet érkezett Izrael bölcsseitől: hizáharu beminhág avotéhem bídéhem – őrizzék meg őseiteknek azokat a szokásait, amelyek kezeitekben megmaradtak! Így esett, hogy mi mindmáig két szédert tartunk, aminek persze – a háziasszonyok kivételével – mindenki örül.

A széder (a héber szó magyar jelentése: rend) meghatározott rend szerint zajló ünnepi vacsora keretében elmondott elbeszélés (héberül: haggada) az egyiptomi szolgaságból való csodálatos szabadulás történetéről. A Biblia éppen ezt az elbeszélést írja elő: „beszélj el gyermekeidnek majd azon a napon, mondván: ezért tette

a kivonulásra, az utolsó pedig a Nádas-tengeren való átkelésre. (A közbeeső napok félünnepek.) Melyik tenger volt a Jám Szuf, a Nádas-tenger, ahol a Mindenható őseinket „száraz lábbal” átvezette, üldözőiket, a féltelmes egyiptomi lovas hadsereget pedig a hullámok martalékká tette? Ez a kérdés régóta foglalkoztatja a történészeket és a bibliatudósokat. Többségük a Vörös-tengerrel azonosítja, amelynek szuezi nyúlványa valóban Egyiptom és a Szináj-félsziget közé esik. Újabbban azonban sokan inkább a Földközi-tenger egyik öblére gondolnak, amelyet egy földnyelv választ el a tenger többi részétől. Ennek a földnyelvet a végében, Egyiptom királyságának legészakibb pontján állt hajdan a Báál Cafon, az Észak Úra nevet viselő egyiptomi határbálvány.

Ünnepünk eddig még nem tárgyalta, utolsó elnevezése: hág chacacot – a kovásztalan kenyér ünnepe. Hagymányos helyen peszách előtt nagyvárakat rendeznek, ami után nem maradhat a házban egy szemernyi kovászos (kenyér, ecet, lisztféle, vagy akár hüvelyes) sem. Az ünnepi napokon kizárólag maceszt fogyaszthatunk. A Biblia szerint ugyanis őseink olyan hirtelen (éjnek idején) távoztak Egyiptomból, hogy nem volt idejük megkeleszteni a tésztájukat. A maceszt ugyanakkor lehem óninak – „a nyomorúság kenyérének” is nevezzük, ami arra utal, hogy már korábban, a szolgaság idején is ezt fogyasztották eleink. Ábrahám Ibn Ezra, a sokoldalú zsidó tudós és bibliamagyarozó (Toledo, 1089 – Róma, 1164), aki beutazta szinte az egész akkor ismert világot, Indiában arra lett figyelmes, hogy a legalsó kaszt tagjai, ahol még a nők is dolgozni kénytelenek (!), keletlen kenyeret esznek. Még napfelkelte előtt az asszonyok lapos köve-

Kóser peszáchot kívánunk valamennyi olvasónknak.

Az Új Élet szerkesztősége

A Dohány utcai zsinagóga az Európai Örökség részévé vált

Persze számunkra mindig is az volt. Felemelő érzés, hogy most hivatalosan is elismerték, a magyar neológia hozzájárult Európa civilizációjához.

Az Európai Bizottság megerősítette, ünnepélyesen elfogadta, hogy nyolc más épület mellett a Dohány utcai zsinagóga is az Európai Kulturális Örökség része, az ünnepi „beiktatás” március 26-án volt Plovdivban, Bulgáriában,

egy nemzetközi konferencia keretei között, amelynek témája „A kulturális örökség: egy fenntarthatóbb Európáért”.

Navracsics Tibor, az EB illetékes biztosja arról beszélt, hogy Európa a sokszínűség elfogadására épülő civilizáció, és ezek a helyek mind hozzájárultak ennek a sokszínűségnek a megőrzéséhez, amelyet nem szabad adottnak vennünk, vigyáznunk kell rá. A Dohány utcai zsinagógát 25 hely közül választották ki a másik nyolc hely társaságában.

Posztumusz díszpolgári címet kapott Herzl Tivadar az Erzsébetvárosban

Kun Miklós Széchenyi-díjas történész, egyetemi tanár kapta idén az Erzsébetváros díszpolgára címet, de ami legalább ennyire fontos, hogy posztumusz díszpolgári címet kapott Herzl Tivadar, a zsidó állam megálmodója.

A nemzeti ünnephez kapcsolódva átadták továbbá a „Pro Urbe Erzsébetváros”, az „Erzsébetváros Sportjáért”, az „Erzsébetváros Mestere” közét is. Újabbban azonban sokan inkább a Földközi-tenger egyik öblére gondolnak, amelyet egy földnyelv választ el a tenger többi részétől. Ennek a földnyelvet a végében, Egyiptom királyságának legészakibb pontján állt hajdan a Báál Cafon, az Észak Úra nevet viselő egyiptomi határbálvány.

Ünnepünk eddig még nem tárgyalta, utolsó elnevezése: hág chacacot – a kovásztalan kenyér ünnepe. Hagymányos helyen peszách előtt nagyvárakat rendeznek, ami után nem maradhat a házban egy szemernyi kovászos (kenyér, ecet, lisztféle, vagy akár hüvelyes) sem. Az ünnepi napokon kizárólag maceszt fogyaszthatunk. A Biblia szerint ugyanis őseink olyan hirtelen (éjnek idején) távoztak Egyiptomból, hogy nem volt idejük megkeleszteni a tésztájukat. A maceszt ugyanakkor lehem óninak – „a nyomorúság kenyérének” is nevezzük, ami arra utal, hogy már korábban, a szolgaság idején is ezt fogyasztották eleink. Ábrahám Ibn Ezra, a sokoldalú zsidó tudós és bibliamagyarozó (Toledo, 1089 – Róma, 1164), aki beutazta szinte az egész akkor ismert világot, Indiában arra lett figyelmes, hogy a legalsó kaszt tagjai, ahol még a nők is dolgozni kénytelenek (!), keletlen kenyeret esznek. Még napfelkelte előtt az asszonyok lapos köve-

Herzl Tivadar (בנימין זאב הרצל), a cionista mozgalom megalkotója, a zsidó állam megálmodója és a zsidó nép történetének egyik legkiemelkedőbb alakja részére.

„A díszpolgári cím hiánypótló erkölcsi elismerés. Olyan elismerés, amelyvel Erzsébetváros tisztelget és megbecsülését fejezi ki” – emelték ki a méltatáskor.

ken kinyújtják a tésztát, s mire este hazatérnek, a napon az kiszikkad, „megsül”. Ibn Ezra arra gondolt: így készíthették őseink a maguk kenyerét már az egyiptomi szolgaság végső korszakában is, hiszen azt olvassuk a Bibliában: az asszonyoknak kellett bejárniuk az egész országot, hogy szalmát gyűjtsenek a férfiak téglakészítő (raktár városokat építő) munkájához.

A régi vallásos zsidók rendkívüli aprólékosan ügyeltek a peszách ünnep törvényeinek betartására. Erről szól a következő történet: Az 1809-ben elhunyt híres chászid rabbi, a berdicsevi Lévi Jichák egyszer az ünnep előtti nap reggelén kísértelt a piacra. Megállított egy orosz csempész: van-e selymed?

– Hogyne, uram, amennyit csak kívánsz, a legjobb minőségben!

Aztán egy zsidót szólított meg:

– Van-e nálad kovászos étel?

A zsidó elszörnyedt. – Hogy gondolod, rabbi, hiszen este beköszönt a peszách?!

Lévi Jichák felnevezett a magasba, és így szól: Látod, Uram Isten, a cárnak hatalmas hadserege van, számtalan határhoz és csendőre, mégis nyíltan árulják a csempészarut. Te pedig hároméves leírta egy törvényt a Tórában, s az ünnep csak ma este kezdődik, ám a Te néped mégis híven őrökdi felette. S mindezt évezredeken át, rendőrök és katonák nélkül...

Körzeti kitekintő

Debrecen

Zájin ádar

Ádár hó 7-én ebben az évben is hagyományos megemlékezést tartottak a hitközségen a Chevra Kadisa szervezésében. Az esti imádkozás után a kóser konyhát megtöltötték hitestvéreink.

A nap többféle jelentőségéről is hallhattunk *Aser Ehrenfeld* főrabbitól: ez a Chevra Kadisa napja is, amelynek tagjai áldásos tevékenységet végeznek. Mózesnek, legnagyobb prófétainknak születési és halálozási évfordulója is ekkor van. A főrabbi Eizik Taub nagykállói csodarabbi emlékét is felidézte, akinek szintén erre a napra esik a jehrzeitje.

Az egykori szerencsi pásztorhoz, a későbbi cádikhoz kapcsolódik a magyarországi chászidizmus megalapítása, ő volt az első magyarországi csodarabbi. Számítalan történet maradt fenn a kelet-magyarországi chászid zsidók körében a mindenki által nagyon tisztelt, nagy tudású rebberől. Többek között az ő nevéhez fűződik a „Szól a kakas már” című dal is, melyet *Éliás Viktor* kántor előadásában hallhattunk. Ezt követték még más, a zsidósághoz kapcsolódó dallamok, liturgiák és izraeliek egyaránt, nagy tanítónk, Mose Rabbenu előtt tisztelegve.

Megemlékeztünk a közelmúltban elhunyt hitestvéreinkről is, legyen emléküik áldott!

Természetesen jólesett elfogyasztani az ilyenkor hagyományos kocsonyás halat, kis pálinka és barchesz kíséretében. Nem maradt el az ádár hónapról, az öröm hónapjáról, illetve a púrimról szóló tanítás sem.

A reggeli imádkozás után idén egyénileg utaztunk Nagyállóba, Eizik Taub rabbi sírjához, ahová ilyenkor a zsidók ezrei látogatnak el messzi földről, hogy emlékezzünk rá, és imádkozzunk a Mindenhatóhoz.

A Család-OK koncert oklevélátadója

A kormány 2018-at a családok évének nyilvánította. A Debreceni Kőr Dáma Egyesület által szervezett Család-OK koncert keretében januárban a Rahel Nőegylet Zs-Faktor kórusa adott nagy sikerű műsort a Pásti utcai zsinagógában.

Az országos koncert oklevélátadó ünnepségét a napon tartották a Modern és Kortárs Művészeti Központjában, ahol megjelent *dr. Illés Boglárka*, az EMMI ifjúságpolitikáért és esélyteremtésért felelős helyettes államtitkára és *dr. Széles Diána* alpolgármester is. *Porkoláb Gyöngyi*, a Kőr Dáma Egyesület elnöke kiemelte: a program olyan értékeket emelt a középpontba, amelyek összekötnék szűkebb és tágabb közösségeket, felmutatják, erősítik, átörökítik a helyi kulturális értékeket éppúgy, mint a családban rejlő erőt. Beszédében hangsúlyozta, hogy a hitközség nagy sikerrel és aktivitással kapcsolódott ehhez a kezdeményezéshez. Széles Diána jelezte: a város számos családot, közösséget érintő, megmozgató programot tervez egész évben.

A hitközség képviselőiben jelen volt *Horovitz Tamás* elnök, *Kreisler né dr. Grósz Zsuzsanna* alelnök, *Hidasi Katalin*, a Rahel Nőegylet elnöke. Az elismerő oklevelet *Hidasi*

Katalin és *Kreisler né dr. Grósz Zsuzsanna* vette át ezen a családias hangulatú Család-OK koncertértékelő rendezvényen.

Vidám púrimi program

Mindig fénypontja a programoknak a púrimi megemlékezés. Most talán még a korábbiaknál is érdekesebb volt: kizárólag a közösség tagjai adták a szórakoztató műsort, önfeléd vidámság sugározta be a délutánt. Hiába jöttek volna világsztárok, nekik sem lett volna nagyobb sikerük.

Hagyományörző hitközség lévén, a héten a púrim napján a 4 micvét mint köteleességet megtartottuk. A 4. micve: enni, inni, vigadni. Ennek az utólagos teljesítésére került sor ádár 17-én a kultúrteremben. A szokásos székek mellé padokat is be kellett hozni a terembe, annyian gyűltünk össze.

Ennek az „inni” részét egy kupica kóser szilvapálinka felhörpintésével oldottuk meg. A hideg utcáról betérő vendégeknek ez nem volt probléma.

Az „enni” micva középpontjában a Hámán-táska állt.

A fő program a „vigadni” teljesítését célozta meg.

Horovitz Tamás elnök üdvözölte a nagyszámú közönséget, az érintetteket külön köszöntve az elkövetkező napon alkalmából. A férfiak csodálatos piros rózsákat nyújtottak át a hölgyeknek a nap végén, kapcsolódva a púrimi micvéhez.

Fehér Tamás nélkül nincs hitközségi program, most is az örökös ünnepi konferanzzá vezette a délutánt. A viccek, a humoros összekötőszövegek sem maradtak el. *Aser Ehrenfeld* főrabbi méltatta az ünnep jelentőségét. A púrim nem is annyira ünnep, utalt erre előadásában. Tanításában a múltbeli nagyszerű eseményeket napjainkra vetítette. Kb. 2500 évvel ezelőtt a zsidók megmentése *Mordecháj*nak és *Eszter*nek volt elsősorban köszönhető, ezt a feladatot szánta ezen vezetőknek az Örökkévaló. Első próféta, *Mózes* nagysága is említésre került, aki kiállt a népe mellett. Mindnyájunknak példamutató lehet napjainkban is.

A *Rahel Nőegylet* kórusa nélkül sincs rendezvény. A hitközség Zs-faktor kórusa már három éve alakult, repertoárjuk egyre bővül. Fellépésük most sem hiányozhatott, a műsoruk két részből állt. Az első részben ismert púrimi és izraeli dalokat hallhattunk. A második rész volt a főműsor, ahol ABBA-slágeret élvezhetett a közönség. A darabok kísérelője *Kreisler né dr. Grósz Zsuzsanna* volt. A szövegek kivételén jelentek meg, azzal a nem titkolt szándékkal, hogy a közönség is bekapcsolódjon a Zs-faktor „munkájába”. Fialatok és idősek egyaránt ismerték a slágereket, jó választásnak tűnt a kórus részéről. A két „felvonás” között a kórus átöltözött. Ez idő alatt *Mose Jiszráél* (*Kreisler Gábor*) és *Haje Jitte* (*Grósz Zsuzsanna*) vidám jelenettel szórakoztatta a közönséget. A hitközség napi élete, a vallás volt a humoros párbeszéd témája. Több jiddis szó is elhangzott, melyek megértése nem okozott problémát. A Zs-faktorosok az adott érához illő ruhákba felöltözve folytatták az éneklést. *Mókás* ruházatukkal, az ismert slágerekkel tovább növelték a jó hangulatot. A dalokhoz kapcsolódó pénzdobás (*Money, money, money*), a gyertyafény is megjelent a produkcióban. Úgy hullottak a papírpénzek a közönség karmai közé, mint a manna az égből...

Nem maradhatott el idén sem a tombolasorsolás. Sok kisebb-nagyobb nyeremény mellett volt komoly fődíj is, egy badacsonytomaji üdülés. Nem kell mondani, hogy a tombola a nap egyik színfoltja, minden jegy elkel, sőt kevésnek bizonyult. *Fehér Tamás* konferanzzá az izgalmat fokozva vezette a sorsolást.

Majd az elmaradhatatlan jelmezes felvonulás következett. Láttunk a komédiás dalra bevonuló bohóclányt, párost, akik a kibújik a szög a zsákból mondást örökítették meg, egy elegáns hercegnőt, egy hőmbert, akinek a hi-

degben nem volt nehéz megmaradni, *Joda* gyerekek által jól ismert figuráját. *A Horovitz Tamás* elnök által vezetett zsűri az első díjat megosztva adta ki a teljes jelmezes gardának, ugyanis az ötletesség miatt nem tudtak dönteni.

A szünni nem akaró tapsvihár és a gratulációk özöne igazolta, hogy a profik helyett a saját szervezésű produkcióknak mindig nagy sikerük van, a lelkes hallgatóság nagyra értékeli őket.

Reméljük, hogy az ütemes és véget nem érő taps a gonosz Hámánt elijesztette, a gonoszság elkerüli a zsidóságot, ezen belül hitközségünket.

A nap púrimi édeségei kóstolásával fejeződött be a kultúrterem előterében. Kóser konyhánk többfajta finom süteménnyel remekelt. Természetesen a Hámán-táska is terítékre került, nagyon könnyen megemmisítettük.

Mulatságunkra meghívást kaptak – mint mindig – határon túli testvérhitközségeink, valamint a Zsidó Szabadegyetem hallgatói és szimpatizánsaink is. *Horovitz Tamás* külön köszöntötte a szatmárnémeti hitközség népes taborát, akik rendszeres résztvevői programjainknak.

Önfelédten szórakozhattunk a púrimi műsoron 5778-ban is, ádár hó 17. napján! A lényeg, hogy aki ott volt, annak vidáman sikerült a 4. micvét teljesíteni!

k. g.

Zalaegerszeg

A közelmúltban Túrje neve is felkerült a zalaegerszegi hitközség virtuális tiszteletbeli falára.

A Szent László Általános Iskola adott helyet „A magyar zsidóság a

Púrimi műsor Debrecenben

nagyvilágban” elnevezésű délutának. A zalaegerszegi közösséggel karöltve színvonalas programot kínáltak az iskola diákjainak és tanárainak.

Pacsi Krisztián igazgató köszöntötte a megjelenteket. Megemlítette, hogy 2015-ben a helyi Kalendárium foglalkozott az „Elfeledett türjeiek” életével, valamint felhívta a figyelmet arra, hogy a kiadványban azokról a zsidókról olvashatunk, akik a holokauszt áldozatai lettek.

Az „Akik a világban nyomot hagytak” című kiállítást *Árvai József*, a hitközség tagja nyitotta meg. Elsősorban a gyerekekhez szólt: „Átutazóban vagyunk itt a Földön. Rögös úton járunk, vigyázzunk nagyon minden lépésre. Nem hagyhatunk, csak tiszta lányomot. Ez a kiállítás olyan emberekről szól, akiknek a tevékenysége a világot előbbre vitte. Akik a világban nyomot hagytak maguk után. Elvárjuk, hogy tanuljatok, és vegytek példát ezekről az emberekről. A lehetőség bennetek is megvan.”

A neves személyek tablói között egy kakukktójas is volt. A gyerekek remélhetően a későbbi napokban

megtalálták azt a személyt, aki nyomot hagyott a világban, de nem volt zsidó.

Siklósi Vilmos elnök a zsidóság történetéről, szokásairól és hagyományairól szólt. A vetítéssel egybekötött előadás értékes információkkal szolgált nemcsak a diákoknak, hanem a tanároknak is. Mindenképpen figyelemfelkeltő volt, hiszen a gyerekek ismeretlen tárgyakat láthattak, és eddig soha nem hallott fogalmakkal találkozhattak.

A program zárásaként a hitközség képviselői és Túrje község vezetői megkoszorúzták a falu híres szülöttének, az iskola egykori diákjának, *Vértes Attila* professzornak az emléktábláját.

Bízunk benne, hogy egyre több település ismeri fel, mennyire fontos emlékezni. Fel kell ismerniük, hogy a valaha ott élt zsidó emberek, akik elhunytak egy örült terv miatt, hiányozni fognak mindig, mert nem tudhatják, hogy milyen értékekkel lettek szegényebbek az ő elvesztésük miatt.

Virágh Judit

Arany János és a zsidók

Már befejeződött Arany születésének szorosán vett évfordulója, de még sorra látnak napvilágot a nagy költővel kapcsolatos írárok, adatok. Ennek kapcsán talán nem érdektelen emlékeztetnünk arra, hogy Arany osztozott költőtársainak barátságos érzületében az egyenjogúságát még el nem nyert zsidóság iránt, és ebbéli meggyőződésének gyakran hangot is adott.

Már a szabadságharc alatt versben ünnepelte *Reményi Edét*, *Görgey* hegedűsét, nagykorosi tanársága alatt többször is bizonyította szeretetét a zsidók iránt. Így amikor egyszer társai bántalmazták egy zsidó diákot, ő nem volt hajlandó órát tartani nekik, mondván, olyanok közé, akik vallása miatt megvernek valakit, nem megy be többet! Különös szeretettel foglalkozott zsidó tanítványaival, akik rajongtak érte. Ágai *Adolf* később is kapcsolatban maradt vele, az általa szerkesztett *Borsszem Jankó* című lapban előszeretettel közölte írásait. Az akkor még kisszámú zsidó irodalmár valósággal bálványozta, pedig Arany élesen támadta az ún. „kozmpolitá költészetet”. 1860-ban írt *Örök zsidó* című verse részvétellel szól a hazátlanság átkát hordozókról.

Pártfogója volt a híres *Wohl* nővérek irodalmi szalonjának, akadémiai titkárként bátorította a zsidó

Scheiber Sándor világi tudományos tevékenysége során kitértett figyelmet szentelt Arany Jánosnak, akinek nemcsak rajongója, de szorgalmas kutatója is volt. Prédikációiban is gyakran idézte.

származású tehetségeket. Magánéletében is jó volt a kapcsolata a zsidókkal, betegségében zsidó orvosok kezelték, *Hirschler Ignáchoz* írt levelei fennmaradtak, sőt, mivel a természorvos egyúttal a pesti hitközség elnöke is volt, velük is levelezett „Tisztelet Község!” megszólítással. Szimpátiáját a következő században is viszonozták, *Hatvany Lajos* nagy tisztelettel írt róla, *Radnóti* szobája falára tet-

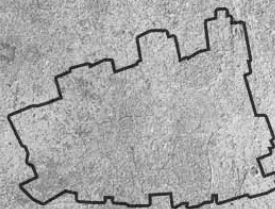
te Arany arcképét, és amikor tájékoztatlan látogatója azt kérdezte, hogy rokona-e, szellemi értelemben büszkén vállalta. *Komlós Aladár* kétkötetes magyar-zsidó szellemtörténetében a legtöbbet hivatkozott szerző a nem zsidók közül.

Ápoljuk emlékét továbbra is szeretettel!

Róbert Péter

MEGHÍVÓ

Tisztelettel meghívjuk Önt és családját emléktábla avató ünnepségünkre!

A TÁBLÁT A PESTI GETTÓ LAKÓINAK ÉS ÁRTATLAN ÁLDOZATAINAK EMLÉKÉRE ÁLLÍTJÁK A „DOB UTCAI FIÚK”.

Az emléktábla avatására 2018. április 16-án, hétfőn, 14.00 órakor kerül sor. Pontos cím: Budapest VII. kerület, Rumbach Sebestyén utca 10. Emlékező beszédet mond *Heisler András*, a MAZSIHISZ elnöke.

Avatóbeszédet tart *Radnóti Zoltán* főrabbi, a MAZSIHISZ Rabbistületének elnöke.

A holokauszt emléknapja tiszteletére beszédet mond *Vattamány Zsolt*, Erzsébetváros polgármestere. Az eseményen *Koltai Róbert* Radnóti Miklós versét szavalja el, *Gerendás Péter* saját szerzeményeiből ad elő.

Mindenkit szeretettel várunk!

MAZSIHISZ

RADNÓTI ZOLTÁN FŐRABBI

Kik a zsidók partnerei?

A múlt héten megmozgatta a honi közbeszédet az a kérdés, hogy kik is a zsidók valódi politikai partnerei. Vajon bal vagy jobb felé kacsingat a zsidó közösség? A válaszem megdöbbentő lesz. Vannak családtagjaim. Vannak barátaim. Vannak társaim. Mi így vagyunk egy közösség. Így vagyunk egymásnak a partnerei.

Potenciálisan.

A zsidóság szeretettel és tisztelettel idéz klasszikusokat. Én is hoztam kettőt mára. „Ne törd magad magas rang után, és ne áhítasz kitüntetésekre. Több legyen a jótetted, mint a tudományod. Ne epekedj a királyok asztala után, mert a te asztalod fényesebb, mint az övék, és a te koronád fényesebb, mint az övék, és bizhatsz munkaadódban: megfizeti a munkád bérét.” (Atyák mondásai 6. fejezet 5.)

„Nem barátságáról van szó, hanem arról, hogy kibent találunk potenciális partnert a hitéletünk és a vallási értékeink megéléséhez.”

Ezt egy rabbi mondta 2017. november 18-án egy televíziós interjúban, amikor az aktuális kormányhoz fűződő kapcsolatára kérdezték rá a riporter.

Ez a kérdés nem új és nem régi. Mindennapos, és valóban létfontosságú.

Mi kell 2018-ban a zsidó élethez?

Választások jönnek. Majd új kérdések és új válaszok.

Ahhoz, hogy tájékozódhassunk, iránytűre van szükségünk, tudnunk kell, pontosan mit szeretnénk elérni, hogy tudjuk, mihez keresünk egyáltalán potenciális partnereket. Aztán ha már kitaláltuk, mi a célunk, nem árt néha emlékeztetnünk rá magunkat. Így már megértjük a talmudi bölcsék gondolatait és igazságukat, hiszen a válasz egyszerűbb, mint gondolnánk: akkor volt – akár a legnehezebb körülmények között is – zsidó élet, ha volt valami, ami bevonozta a zsidó embereket a saját közösségükbe, azaz a zsinagógába.

És akkor nézzük meg ezt a kérdést a másik oldalról!

Adva van az állam. A döntéshozók tudnak adni „kedvezményes” állami hitelt, állami tulajdonú ingatlant ajándékba, vagy

Kik a zsidók partnerei?

intézményes normatívát, ám a lelkek felett nincs hatalmuk. Infrastruktúrát tudunk a segítségükkel építeni, bizalmat nem. Állami pénzből fel tudják újítani a templomokat és a zsinagógákat, ám lélekkel, lelkekkel megtölteni nem tudják. Mert „potenciális partnert a hitéletünk és a vallási értékeink megéléséhez” kizárólag a hűveinkben és a remélt hűveinkben találhatunk, akár mi, zsidók, akár keresztény testvéreink.

Minden másra legyen tanítás a próféta szava:

„Talán Egyiptomnak, ennek a törött nádszálnak a támogatásában bíztál? Aki erre támaszkodik, annak belemegy a tenyerébe, és átszúrja azt.” (Jesája 36,6)

Igen, közösséget kell szervezni!

Mert „Isten szolgálja” csak úgy lehet egy rabbi, ha van zsidó élet és van zsidó kö-

zösség. Egy rabbinak, egy zsidó vezetőnek egyetlen „potenciális partnere” van feladata teljesítéséhez: a saját közössége.

A következő kérdés önmagát adja: mi a közösség?

Azon emberek csoportja, akik együtt akarnak lenni Isten közelében. És pontosan ez az oka, hogy „az asztaluk előkelőbb, a koronájuk fényesebb, mint bármelyik más uralkodóé”, még akkor is, ha nem kaptak közpénzt a zsinagógájuk felújítására. Vagyis minden igazi közösségnek, pláne egy zsidó vagy keresztény vallási közösségnek, autonómnak kell lennie, hogy Istenet szolgálhassa. Nem az a célunk, hogy imponzánsan renovátnak mutatkozzanak – az üres zsinagógák. Sőt, hozzátehetjük: az állam és az egyház közötti túlzottan szívélyes kapcsolat mindig veszélyesebb az egyház erkölcsi tőkájére és hitelére nézve.

És akkor jöjjön a politika!

Félreértés ne essék, pontosan tisztában vagyok azzal, hogy egy felekezetnek igenis partneri viszonyra kell törekednie a mindenkori hatalommal. Le kell ülni, és tárgyalni kell. Például egyházipolitikai, szociális, oktatási kérdésekről. Minden hasznos kormányzati kezdeményezést szégyentelenül támogatni kell – tűzőn-vízén át. Am ha a helyzet úgy kívánja, azt is el kell mondani, ami nem jó, még akkor is, ha ezeken a szavakon valaki esetleg meg fog sértődni. A kormányok jönnek és mennek, az emberi mértékek inognak, ám az erkölcs mértéke állandó. Mi lett volna a zsidó néppel, ha az ókori próféták szégyenlősek lettek volna?

A próféták a zsidó élet megélését Isten szavának képviselőitében látták – nemegyszer Izrael és Júda királyaival szemben, sőt még a „jó királyokkal” szemben is (gondoljunk Dávid és Batséva történetére). És mindezen túl, a potenciális partnert a népben, az özvegyekben, az idegenekben és az árvákban látták.

Tárgyalni kell!

Ám egy vallási vezető csak akkor lehet tárgyalóképes, csak akkor van bármilyen hitele is a szavainak, ha mögötte, illetve mel-

lyel vagy bárhogy is rálépni a zsidó útra, akkor már az első találkozásunktól kezdve felelős vagyok érte. És ugyanígy, ha a mindenkori hatalom (vagy az ellenzéke) bármelyik tagja megkeresne, érte is felelősséget vállalnék, ő is az elsődleges partnerem lenne. Az ember, de nem a hatalom. Ha megkérdem, mint fentebb írtam, hogy „rabbi, szerinted ennek meg amannak így kell-e lennie, egyáltalán hogy kell lennie”, akkor bizony válaszlok. Még akkor is válaszolnom kell, ha éppen a kérdezőtől, netán a kérdésőtől ver ki a veríték. Mert ez a dolgom, ez a kötelességem. Azokon kívül, akik elfogadják a rabbijuknak, azoknak is el kell számolnom, akik hozzájárulnak a közösségem, a Mazsihisz működéséhez az adójukkal.

Ha valaki az egész társadalom nevében tesz fel kérdéseket, arra válaszolnom kell. Mert ő a partnereim. Válaszolnom kell, olyan természetesen, ahogy a szívem dobban. Nem bírósági hercehurca és ítélet után, s nem több millió forint nyomtatási vagy mit tudom én milyen költségek leszámítása után.

Aki nem így tesz, az nem a közt szolgálja.

Egyház vagyunk

Adófizetők forintjainak felelős felhasználói. Tudomásul kell venni, hogy ha a partnereink és támogatóink, az emberek kérdeznek, akkor tartozunk nekik tételesen elszámolni. Lelkieink és anyagiakban is. Tulajdonképpen ők, a magyar állampolgárok a munkáltatóink. El kell számolnunk a több ezer embernek is, akik külön rendelkeznek adójuk 1+1 százalékáról, akik úgy gondolják, hogy minket támogatnak. Meg kell mutatnunk, hogy a zsidó közösséget segítő egyházi és civil szervezetek megérdemlik és méltók a támogatásukra. Felelősséggel tartozunk az embereknek, az egyéneknek, és utánuk a közösségeknek, amelyeket képviselünk a mindenkori hatalom előtt. Sohasem szabad a sorrendet felcserélni! Ha ezt megtesszük, akkor mi már nem képviselünk semmilyen közösséget, csak a mindenkori hatalmat.

Rabbi vagyok, lelkész

Ám lehetnek akár parlamenti vagy önkormányzati képviselő is, a valóság egy és ugyanaz: az egyénekből álló közösségek a mi partnereink. Nekünk, lelki vezetőknek hatványozott a felelősségünk, nekünk kell utat és példát mutatni, mindig és mindenkori, megmutatni az embereknek, hogy a tóra, a jogállam, a demokrácia mit is jelent.

Nemcsak szavakban, hanem tettekben is. Nemcsak egy-egy nap, hanem minden egyes nap, minden döntésünkben. Mert ez a dolgunk, ez a kötelességünk. Potenciálisan...

Rabbi Akivát kérdezte egy barátja, hogy miért tanít tórát akkor is, amikor az meg van tiltva, és akár az életével is fizethet érte. A mester egy példázattal felelt: „Egy alkalommal a róka megkérdezi a patakból riadtan úszkáló halaktól, hogy mitől félnek. A halak azt felelik, hogy az emberek hálójától. A róka azt javasolja, hogy: gyertek ki a szárazra, és lakjunk ismét együtt, mint a teremteskor. A halak azt válaszolják: Te ilyen buta vagy? Ha veszélyben vagyunk a vízben, amely életünk alapfeltétele, akkor mennyivel inkább veszélyben lennénk a szárazon, ahol még víz sincs!” Ennyi a talmudi történet. Elhagyni a közösség éltető közeget? Ez a kaland csak rosszul végződhet. Ha kimegyünk, elvesszük.

Lehet, hogy sokszor naivitásnak tűnik a magyar zsidó közösségre támaszkodni. Lehet, hogy naivitás kijelenteni, hogy ők a mi potenciális partnereink. Ám kimenni a patakból és a potenciális partnert máshol (a pártpolitika világában) keresni – még nagyobb veszélyt jelent. Halálosat.

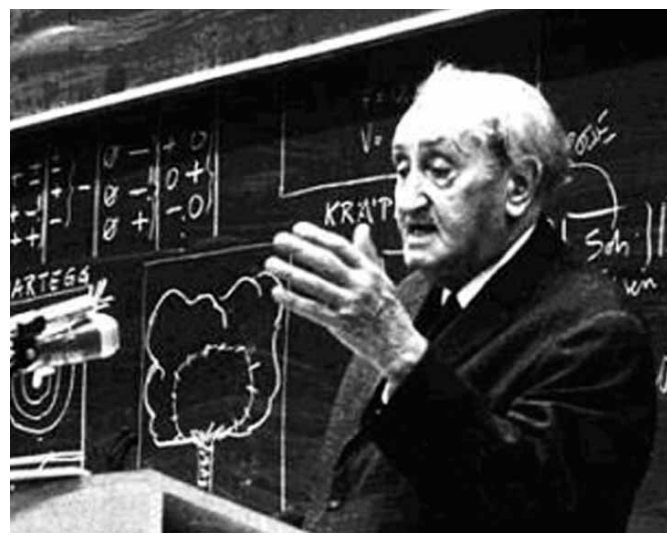
És kihez forduljunk, ha „a hitéletet és a vallási értékeinket meg akarjuk élni”?

Ebben a kormány nem illetékes, ne őket fárasszuk vele. Egy rabbi és az általa pártotlalt zsidó nép bátran forduljon a Jóistenhez...

(A cikk nyomtatott változata a Magyar Nemzetben jelent meg.)

Szondi Lipótra emlékezünk

125 éve született a felvidéki Nyitrán Szondi Lipót, a sorsanalitikus ösztönrendszer-elmélet és a Szondi-teszt kidolgozója – írja az MTI. Budapesten szobrot állítottak emlékére, a Szondi Lipót Emlékalapítvány ápolja szellemi hagyatékát.

Apja szegény cipész, a talmudot tanulmányozó segéd rabbi, anyja viszont analfabéta volt. Apjának két házasságából tizenkét gyermeke született, akik közül Lipót volt a legfiatalabb. A családban szlovákul és németül beszéltek, magyarul csak 1898-as Pestre költözésük után tanultak meg. Lipót testvérei támogatásával végezte el a gimnáziumot, majd az orvosi egyetemen tanult tovább. Tanulmányait félbeszakította az első világháború, amelyben sanitárként, később csapatorvosként szolgált. A háború után le diplomázott, pályakezdőként Ranschburg Pál, a kísérleti lélektan magyarországi megalapítója mellett dolgozott. A belső elválasztású mirigyekkel és a hormonrendszerrel foglalkozott, és hamarosan keresett endokrinológus lett. Kutatásaihoz a negyvenes éveikig működő magánrendelése biztosította az anyagi hátteret, a jómódú szülők serdülő gyermekeit kezelte.

1927-től a Gyógynevelési Főiskolán a pszichopatológiát oktatta. Ő vezette a kór- és gyógytani kutatólaboratóriumot, ahol értelmi fogyatékosok, majd fiatal bűnözők pszichológiai és örökléstanai vizsgálatát végezte, családfáik kutatásával alapozta meg sorsanalitikai elméletét. Gondolkodására nagy hatással voltak szépirodalmi olvasmányai (Dosztojevszkij, Zweig), az írók, illetve saját családjának története, amelyet igen alaposan tanulmányozott.

1936-tól érdeklődése a mélylélektan és az öröklődés összefüggéseire fordult. Kidolgozta a sorselemzést és kísérleti ösztöndiagnosztikai módszert, amely Szondi-teszt néven vált világszerte ismertté. A klinikai pszichiátriában ma már nem alkalmazzák ezt a személyiségtesztet, mert megállapításainak többségét nem igazolták a tudományos (főként genetikai) kutatások, viszont továbbra is használják a klinikai pszichológia, az igazságügyi szakértés, a pedagógiai pszichológia, a nevelési tanácsadás, a pályaválasztási tanácsadás területén.

Elméletének alapfeltevése, hogy az embert sorsdöntő választásaiban, döntéseiben lapangó ösztönadottságai irányítják, génjeink mindenbe beleszólnak, barátainkat, szerelmeinket, munkánkat, de még betegségeinket és halálunkat is így választjuk. Szondi Freud egyéni és Jung kollektív tudattalanja között a tudattalan családi-örökléstan részére „talált rá”. Szerinte ha felismertük magunkban az öröklött jellemvonásokat, ösztönöket, hajlamokat, köztötségeinket és buktatóinkat, lehetővé válik adottságaink magasabb szintű kiélése, ami mind az egyéneknek, mind a társadalomnak hasznára lesz.

1937-ben jelent meg első sorspszichológiai közleménye, a Házasságok elemzése az Acta Psychologica című folyóiratban. Kutatásának első korszaka 1944-ben zárult le. Ebben az időszakban tanítványa volt a lélektan minden jelentős magyar művelője, Benedek István, Binét Ágnes, György Júlia, Kardos Lajos, Kozmutza Flóra (Illyés Gyula felesége), Mérei Ferenc. 1941-ben a zsidótörvények miatt megfosztották katedrjától. A német megszállás után, 1944 júliusában váltságdíj fejében egy mentőakció keretében elhagyhatta Magyarországot, családjával egy bergen-belseni különleges lágerbe vitték, ahonnan az év decemberében jutott ki Svájcba.

Zürichben telepedett le, 1959-től svájci állampolgár volt. Tudományos munkája kiteljesedett, kialakult körülötte a kitűnő tagokból álló, népes Szondi-kör. A kísérleti ösztöndiagnosztika és a sorspszichológia elméletként, gyakorlatként és képzésként egyaránt intézményesedett. 1947-ben megalakította a Kísérleti Ösztöndiagnosztikai és Sorsanalitikai Munkaközösséget, 1958-ban létrejött a Sorspszichológiai Nemzetközi Kutatási Központ, 1969-ben egy gazdag betege adományából létrehozta a Szondi Intézetet, amelyet kilencvenéves koráig vezetett.

Svájcban több mint húsz jelentős művet adtak ki, köztük az ösztöndiagnosztikát és a sorsanalízist összefoglaló ötkötetes munkáját. Káin, a törvénytudó című 1969-es könyve az agresszív ösztönökről, az 1973-as Mózes, a törvényalkotó az ösztönök megfékezéséről szól. 1980-ban az ösztönök szétválasztásáról, szétválasztási tendenciáikról írt alapmunkát, utolsó éveiben az ösztönök szintézise foglalkoztatta. Tudományos munkássága elismeréseként a párizsi Sorbonne és a Leuveni Egyetem is díszdoktorává avatta, számos egyetemen sorsanalitikai tanszkek létesültek, tanítványai világszerte terjesztették elméletét.

Szondi Lipót 1986. január 24-én halt meg a Zürichi-tó partján fekvő Küsnachtban. Budapesten szobrot állítottak emlékére, a Szondi Lipót Emlékalapítvány ápolja szellemi hagyatékát.

70 ÉVES IZRAEL

Szikszón kezdődtek az ünnepségek

Szikszó városa és mindazok, akik részt vettek az önkormányzati rendezvényen, még évekig emlegetik a remekbe szabott, igényes programot. A hajdanvolt zsinagóga megtelt. Számos, közelmúltban történt esemény kapott díjat, elismerést, s nem mellesleg egy fantasztikus, Izraelt bemutató fotókiállítás megnyitója is színesítette a tartalmas együttléteket.

Füzesséri József polgármester először is megköszönte mindazok munkáját, akik nélkül nem valósíthatott volna meg mindez.

Bravúros nyomozásukért rendőroket tüntettek ki, majd ismételt nőnapra köszöntések hangzottak el. Óriási élményt jelentett a helyi roma közművészek alkotta kórus, amelynek Raguczki Gábor, a hódmezővásárhelyi zsidó közösség választott vallási vezetője tanította be ivritül a Szól a kakas már című dalt és a Hatikvát.

Heisler András Mazsihisz-elnök beszéde egyúttal Kodrucz Sándor fotóművész kiállításának megnyitójául is szolgált.

Feleségemmel egy barátinál vettünk részt, s mint oly sokszor, mikor egy társaságban elakad a beszélgetés, előkerültek a régi családi képek. Nézem barátom családjának évszázados képeit, és közben azon gondolkodtam, vajon hol vannak a mi családi képeink, hiszen a háború előttről egy-egy megfakult portrén kívül mást soha nem láttam. Édesanyám mondta meg a választ: miután Auschwitzba deportálták a családot, kiürült ceglédi házukat teljesen kifosztották, mindent elvittek belőle, még a nyílászárókat is leszerelték. Én pedig érzem a hiányt, érzem, hogy engem is megloptak, mert a személyes fotóknak lelkük van. Gyakran mint egy mesekönyv illusztrációi, az igazat, de nem mindig a valóságot mutatják, és gyakran mi pontosan annak örülünk, ha egy általunk elképzelt múltat zsánerképekkel jelenítenek meg.

A diaszpórai zsidóság fejében Izraelről megjelenő zsánerképek elsősorban a győztes háborúk képei. Mose Dáján elszánt tekintete, amelyet csak még keményebbé tesz a szemkötő. Ima a visszafoglalt Siratófalnál. Harckocsi mellett tálitban imádkozó zsidó katona. A gyönyörű katonalányok. Erő, derű és magabiztosság. A cionista álm megvalósulása, a zsidók új országa, amely erős, amely nem hagyja magát, és mértani pontossággal út vissza. Sokszor egy képeskönyv képei ezek, amelyeknek van közükhöz az igazi Izraelhez, de nem azonosak vele. Izrael ugyanis nem romantikus mese, hanem egy valódi ország, amelyért lehet lelkesedni, és amelyet minden gondjával együtt meg kellene jobban ismerni. Kodrucz Sándor portréi, életképei talán ebben segítenek majd nekünk.

Tudjuk mi a leckét: Izrael ma már nem a gyümölcsöt szedők kibucnyikok romantikus sémájának, hanem a kivételes gyógyszeripari, orvosi kutatások, informatikai fejlesztések, high-tech innovációk földje. Pillanatképek, hol az emelkedettség, hol a groteszk valóság. A képeken a zsidók éppannyira különböznek egymástól Izraelben, mint a diaszpórákban. Izrael egy kicsit a világ makettje, hiszen Földünk minden szegletéből magával hozta egy-egy népcsoport a kultúráját és a vonásait. Juda Hálévi, a középkori zsidó költő írta: „a szívem keleten van”. Izrael himnusa is a keletre vágó zsidó szívet éneklő meg. Igen, keletre, Jeruzsálembe: oda vágyik a zsidó Európából és Amerikából. De Jemenből, vagy akár Etiópiából nézve már inkább északra. S Iz-

raelben ott vannak ezek a feszültségek, mert az ország magába gyűjtötte a világot, Izrael mára népek kohója lett.

Mint egy családi fénykép, amely egyszerre 8 millió családtagról készült. Egy sok ezer éve létező népnek alig 70 éves új hazájáról, amelynek magába kell fogadnia kisebbségeit, a keresztény arabokat, a moszlim arabokat, drúz barátainkat. Magába foglalni oly módon, hogy izraeliként is megmaradhassanak önmaguknak. A mi népünk arra kapott parancsot, hogy szeresse a jövevényt, hogy ne hagyja magára az özvegyt és az árvát, hogy a népek fényévé legyen, olyan néppé, amelyben áldást lel a föld minden családjá. Nemcsak országot adott nekünk a Mindenható, hanem feladatot is, egy tökéletesebb társadalom építését, ahol valóban testvér léssen minden ember. Hát ez még nem sikerült... És nem tűnik úgy, hogy a következő 70 év eseménytelenebb lenne az elsőnél. De tegyen bennünket bizakodóvá, mire volt elegendő ez a néhány évtized, a mocsarak lecsapolásától az egész világon milliók által használt Waze intelligens rendszeréig. Bízunk a mi szerelmünkben, Izraelben, mert a szerelmeseink mindig megbíznak egymásban. Vezessék be Önöket ezek a képek egy még igazabb Izrael világába, és ajánlom, személyesen is látogassanak el oda, ha tudnak, minél gyakrab-

ban, hogy ezek a képek, amelyek ma e falakon láthatók, élő élménnyé és valódi lelki örömmé váljanak.

A művész, Kodrucz Sándor fotóriporter tagja a MÚOSZ Fotóriporter Szakosztályának és a Moholy-Nagy Művészeti Alkotókörmek. 1998-ban megnyerte a „Világ legjobb kézilabdafotója” pályázatot. Képeit láthattuk 2011-ben a World Press Photo, többször az Ezüstgerely és a Magyar Sajtófotó kiállításon. Öt olimpián és paralimpián, 36 világ bajnokságon, 47 Európa-bajnokságon fotózott. 11 állandó kiállítása van, és 107 alkalommal rendeztek képeiből tárlatot az ország különböző pontjain, Európában több városban, de Kanadában és Izraelben is. Három földrész több mint tíz országában intézmények és sportcsarnokok falán is megcsodálhatók alkotásai. Magyarországon 44 iskola, 27 sportegyesület, 59 vállalat, cégcsoport, illetve önkormányzatok, minisztériumok és az Országgyűlés Hivatala tartott igényt képeire. 2012-ben Izraelben telepedett le. Jelenleg az Új Kelet Online (Tel-Aviv) fotósa. A rendkívüli kiállítás következő állomása Tokaj lesz.

A program befejezéséül a Sabbathsong együttes adott koncertet. Játékukat gyakran kísérte az elégedettség jelzője, vastaps! Végül minden igényt kielégítő gasztronómiai fogásokkal zárult az esemény.

gj

A zsidók együtt harcoltak honfitársainkkal

A fegyelmettség, a bátorság és a katonai erények tekintetében egyenrangúak voltak társaikkal – ezt maga Görgey Artúr mondta a zsidó nemzetőrökről. A Kozma utcai temetőben az 1848/49-es forradalom és szabadságharc zsidó hőseire emlékezünk.

A március 15-i nemzeti ünnep alkalmából az Országos Főrabbi Hivatala, a Budapesti Zsidó Hitközség (BZSH) és a Tábori Rabbinátus közösen emlékezett az 1849-es forradalom és szabadságharc során elhunyt zsidó honvédekre a budapesti Kozma utcai temetőben. A hősök emlékére állított, díszesen kifaragott, hófehér sírkő mellett a magyar honvédség katonái adtak díszőrséget.

A rendezvényen elsőként Ács Tamás, a BZSH elnöke szólt az egybegyűltekhez, aki azt mondta: a zsidók együtt harcoltak a magyarsággal, és együtt fizették meg – együtt fizették meg – a szabadság árát. Megeshetett volna-e velük a soá szégyene, és a mai magyar parlamentben elhangozhatna-e az antisemitizmus bármilyen gyakorlatos megnyilvánulása, ha Magyarország minden egyes polgára tanulta volna és tudná: a zsidó emberek a magyar nemzettel együtt harcoltak, és életüket adták a szabadságért? Ács Tamás elmondta: az 1848-ban megalakult nemzetőrségbe sorra léptek be a zsidók, így a nemzetőrség húsz százaléka zsidó volt, jócskán meghaladva a teljes népességben képviselt arányukat. Velük kapcsolatban az elnök

fölidézte Görgey Artúr fővezér szavait: a zsidó nemzetőrök a fegyelmettség, a bátorság és a katonai erények tekintetében egyenrangúak voltak társaikkal.

Totha Péter Joel tábori főrabbi ünnepi beszédében azt mondta: 2018. március 15-én 170 éves a magyar honvédség, hiszen az 1848-ban, a forradalom és szabadságharcban született meg. A honvédség létrehozása abból a felismerésből született, hogy a közös szabadságot közösen kell megvédenünk, és minden polgár feladata

és kötelessége, s erre kötelez bennünket a zsidó hősök sírhelye – fogalmazott. Totha Péter Joel fölidézte a forradalom és szabadságharc egyik zsidó résztvevőjének, Hoffman Adolfnak a szavait, aki ötven évvel a történetek után így írt: „En ugyan mostohagyvermeke voltam e hazának, megfosztva

A Kozma utcai temetőben nyugvó zsidó hősök sírkövén ez a felirat áll:

„AZ 1848/49 ÉVI SZABADSÁGHARCBA RÉSZT VETT HONVÉDEK ÉS KATONÁK KÖZÖS NYUGVÓ HELYE. Hamvaikat a Pesti Chevra Kadisa az 1848 év óta fenn állott, 1874 évben megtelt, és 1910 évben hatósági rendelkezés folytán végleg megszünt régi Váci uti, utóbb Lehel utcai temetőből helyezte át. Zsidó hősök porán e beszédes sír előtt örök nagy századok megálljatok, reájuk ti fonjatok babért s ti mondjátok nekik, míg áll a föld: hogy él, virul, s szabad hazájok.”

minden politikai és polgári jogtól, levezve, megvetve, de én szerettem ezt az országot.” Hoffman Adolf ugyanis 1848-ban úgy vélte: ha a szabadság zászlaira tűzött eszmények megvalósulnak, akkor a jogtalan zsidók is szabadokká lesznek, mert egy szabad

nemzet nem tűrheti, hogy kebelében rabszolgák sínylődjének.

Frölich Róbert országos főrabbi arra keresett válaszokat, hogy a magyar zsidók vajon miért léptek be oly nagy számban Kossuth seregeibe. Szerinte az egyik válasz a szabadság, elvégre a zsidóság nemcsak a magyar nemzet szabadságáért küzdött, hanem a zsidók egyenjogúsításáért és vallásszabadságáért is. A másik válasz azonban a főrabbi szerint a Bibliában rejlik, hiszen a Szentírás azt követeli a zsidóktól, hogy éljenek bárhol a világban, arra kell törekedniük, hogy ott békesség legyen – nem véletlen, hogy a papi áldás is a béke szóban csúcsosodik ki. Frölich Róbert hangsúlyozta: a szabadságharc nem kizárólag csaták és ütközetek sorozata volt, hanem a katonák elszállásolását, ételmezését, fegyverzetét, municióját finanszírozni is kellett, s az erre a célra indult közadakozásban bizony élen jártak a zsidók. A főrabbi azt mondta: ma már elképzelni is nehéz, hogy a zsidók mi mindent fölládoztak, megváltak még a zsinagógaikban oly nagy becsben tartott, rézből és ezüstből készült szent tárgyaiktól is, hogy a szabadságharc akár egy nappal is tovább tartson.

Az ünnepségen közreműködött Király Miklós operaénekes, Fekete László, a Dohány utcai zsinagóga főkántora, valamint Rudas Dániel, a Dohány utcai zsinagóga kántora.

Szöveg: Kácsor Zsolt
Fotó: Szentgyörgyi Ákos

Faültetéssel ünnepli Izrael fennállásának 70. évfordulóját a Mazsihisz

Izrael és a magyar zsidók szoros kapcsolatának jelképeként hetven fát ültet a Mazsihisz Izrael Állam kikiáltásának hetvenedik évfordulója alkalmából, harmincötöt már el is ültettek egy Jeruzsálem melletti erdőben, további harmincötöt pedig Budapesten fognak.

A mesterségesen létrehozott erdő melletti ünnepségen a Mazsihisz Heisler András elnök vezette delegációja, a helyi magyarok képviselői, valamint a Zsidó Nemzeti Alapítvány (Keren Kajemet Lejiszrael, KKL) küldöttsége vett részt – adta hírül az MTI.

Az Izrael erdősítési programját végző KKL nevében Dani Atar, a szervezet vezetője köszöntötte a vendégeket. Szívélyesen üdvözölte a Mazsihisz-elnök kezdeményezését, s elmondta, fontos céljuknak tekintik a kötelék erősítését mind a magyar zsidók közösségével, mind a két ország között.

Méltatta Heisler András ötletét, hogy a két országban fele-fele arányban ültessék el az Izrael eddig eltelt hetven évét jelképező hetven facsemétét. „Hetven év múlva ismét itt találkozunk, mi vagy az unokáink” – zárta szavait.

Heisler András megköszönte a KKL-nek és Magyarországon tel-avivi nagykövetségének a szimbolikus faültetés támogatását, beszédében az erős zsidó diaszpóra és az erős Izrael együttműködésének jelentőségét hangsúlyozta.

Elmondta, hogy a gazdaságilag szilárd Izraelnek az életben maradáshoz ma már nincs szüksége a diaszpóra zsidóságának pénzügyi támogatására, de a diaszpórában élő zsidó közösségek ereje és a velük ápolott kapcsolatok továbbra is meghatározóak.

Eszter Miron, a helyi magyarok szövetségének jeruzsálemi elnöke a fák elültetése előtt felelevenítette, hogy ez a föld temetője lett a haláltáborok borzalmai után vele együtt ide települt fiatalok egy részének, kortársai közül sokan életüket áldozták új hazájukért az 1948-as első arab-izraeli (függetlenségi) háborúban. Arra is felhívta a figyelmet,

hogy éppen ezen a helyen alapítottak parkot tizenöt évvel ezelőtt Scheiber Sándor, a Budapesti Rabbiképző Intézet egykori vezetője emlékére.

Roni Lusztig, a magyar ajkú zsidók cfái emlékműzeumának igazgatója arról emlékezett meg, hogy Izrael földjén már évszázadokkal ezelőtt kezdtek letelepedni a Magyarországról érkezők, akikről még Mikes Kelemen is megemlékezett leveleiben.

A modern Izrael alapításából is kivették részüket a több hullámban érkezett magyar ajkúak, kezdve a szigorúan választott jeruzsálemi magyar házakról Petach Tikva megalapításáig, a magyarok által létrehozott hetven településtől a helyi kultúrában és gazdaságban játszott kiemelkedő szerepükig.

Végül Roni Lusztig, valamint a magyar diplomáciai testület képviselőjében Lastofka János, a tel-avivi nagykövetség első beosztottja közösen mondta el magyarul és héberül az ültetők hagyományos imáját.

IZRAELI SZÍNES

Elegük lett rasszista szurkolótársaikból

Az erőszakos, szélsőséges szurkolókból lett elege néhány ezer izraeli fanatikusnak, amikor megalapították saját futballcsapatukat. A Beitar Jerusalem szurkolói több alkalommal is saját csapatuk kárára voltak, ugyanis a nagy múltú izraeli klub miattuk már többször is pontokat veszítettek, és bírságokat kellett fizetniük. *Benjámín Netanjahu* és a kormányzó Egyesülés (Likud) párt több más politikusa is az arab- és muszlimellenes Beitar szurkolója.

A Beitar Jerusalem a kormánypártban a kedvenc csapatnak számít, a kéksárgák mérkőzésein átlagosan tizenháromezren szurkolnak. Négyezer drukker hátat fordított a csapatnak. Elegük lett a szélsőjobb oldali kemény magból, a La Familia nevű csoportból, amelynek tagjai rendszeresen szidják az Izraelben élő arabokat.

„Ha a stadionba mentünk, olyan érzésünk volt, mintha az alvilággal menénk focimeccsre, egy rasszista és militáns bünszervezettel, amely velünk szemben is erőszakot alkalmazott” – mondta az egyik távozó szurkoló.

A szakadárak saját klubot alakítottak Beitar Nordia néven. A Nordia szó a magyar származású Max Nordaur, a cionista mozgalom egyik alapítójára utal.

„Láttuk a szurkolók rasszizmusát, a csapat igazi rasszizmusát, és azt, hogyan bántak a muszlim játékosokkal, azokkal, akiknek a céljuk ugyanúgy az volt, hogy a csapatot segítsék. Sajnos láttuk a rasszizmusukat. Úgyhogy én és még úgy négyezer szurkoló megalapítottuk a Beitar Nordiát. A célunk az, hogy megállítsuk a Beitar rasszizmusát” – mondta egy palesztin szurkoló.

A Nordia csapatkapitánya, Cion Zaken a Beitar Jerusalemből érkezett.

„A Beitar Nordia az egyetlen olyan klub Izraelben, amelyet kifejezetten azért hoztak létre, hogy a rasszizmus ellen harcoljon. Hálás vagyok a szurkolóknak, akik a múltban évekig próbáltak változtatni a dolgokon a Beitar Jerusalemnél, és amikor látták, hogy hiába fáradoznak, akkor sem adták fel, hanem megalapították a Beitar Nordiát” – nyilatkozta a kapitány.

A rasszista balhéért a Beitar Jerusalemet rendszeresen bünteti az izraeli labdarúgó-szövetség.

A Beitar Jerusalem az első osztályban játszik, a Beitar Nordia a harmadosztályban.

HÍR TV

Laboratóriumban növesztett csontot ültettek emberbe

A világon elsőként a páciens zsrísejtjeiből növesztett csontszövetet ültettek be egy beteg lábába Izraelben. A beavatkozás idős, csonttritkulásos és rák miatt amputált betegeknek is segíthet – írja az MTI.

Az úttörő sebészeti beavatkozást Afula város Haemek kórházában végezték. A 44 éves páciensnek, aki egy közeli kibuc lakója, nyolc hónappal ezelőtt egy autóbaleset után

eltávolították a sípcsontja egy részét. A páciens zsrísejtjeiből növesztett csontszövetet visszainjektáltak a sérült lábába, hogy segítségével regenerálódjon a hiányzó csontszövet.

Az eljárást a Bonus BioGroup izraeli biotechnológiai cég fejlesztette ki. A zsrísejtet közül kiválogatták azokat, amelyek szövet és vérerek generálására képesek, ezeket egy bioreaktor nevű eszköz segítségével növesztetni kezdték.

A bioreaktorban az emberi szervezetre jellemző, optimális körülmények között folyhat a csontregeneráció. Két hét után csontszövet jön létre, amit a páciensbe lehet ültetni, hogy ott tovább növekedve, kipótolja a hiányzó csontot.

„Több ezer apró, élő csontrészeket növesztettünk, amit beinjektáltunk a lábának abba a részébe, ahol hiányzott a csont. A csontdarabok itt összekapcsolódnak egymással, és működő csontot hoznak létre” – magyarázta *Sai Merecki*, a cég igazgatója.

A műtétet a Haemek kórház ortopédiai és rehabilitációs osztályának vezetője, *Nimrod Razen* végezte. A Jediót Ahronótnak elmondta, hogy a páciens sípcsontja magától nem regenerálódott volna.

„Hat hét alatt a csont visszanő, és ismét normálisan fog működni. Ma már képesek vagyunk arra, hogy laboratóriumban bármilyen csontot növezzünk, az eljárás teljes fordulatot hoz az ortopédiában” – tette hozzá.

Az orvos szerint a beavatkozás idős, csonttritkulásos és rák miatt amputált betegeknek is segíthet, sőt a jövőben a törpenövésűeket is több centiméterrel magasabbá tudja majd tenni.

Hány éves tetszik lenni? 140!

Eddig a bizonyítottan legmagasabb korú ember egy 122 évet élt francia nő volt, aki 1875-ben született és 1997-ben halt meg.

Tavaly egy amerikai kutatócsoport 115 évben maximalizálta az ember élettartamát, de az izraeli tudósok szerint az öregedés folyamatának késleltetésével ez az idő meghosszabbítható – írja az MTI.

Chájim Kohen professzor a Bar Ilan Egyetemen lévő laboratóriumban a korosodás molekuláris mechanizmusát kutatja, és a *The Journals of Gerontology* című öregedéstan szaklapban közzétett tanulmányában azt írta, hogy száznegyven évet is élhetnek az emberek.

„Az elmúlt 60 évben a várható életkor átlaga 72 százalékkal emelkedett, de a maximális életkor mindössze nyolc százalékkal nőtt. A múltban az emberek 70 százaléka fertőzésekben halt meg, ma 70 százaléka az öregséghez köthető betegségekben” – nyilatkozta Kohen a Háárecnek.

A csecsemőhalandóság óriási csökkenése, az antibiotikumok felfedezése, az oltások bevezetése, a higiénia fejlődése a várható élettartam látványos növekedését okozta, ám közben az utóbbi két évtizedben szinte egyáltalán nem nőtt a maximális életkor.

Ez szerinte annak a számlájára írható, hogy noha a betegségek orvosi kezelése jelentősen fejlődött, nem foglalkoztak az öregedés biológiai folyamataival.

Kohen csoportjával összegyűjtötte és elemezte az utóbbi két évtized ilyen témájú kutatásait, és megállapította, hogy sikerült késleltetni már gombák, baktériumok, egerek, patkányok, sőt még majmok idősödését is.

Azzal érvelt, hogy ha ezeket a kezeléseket kiterjesztik az emberre, a várható élettartam akár 30 százalékkal is növekedhet.

„Az öregedés természetes biológiai folyamat, amelynek alapvető jellemzője az életfunkciók romlása. Bár az öregedési folyamat eltérő a különböző szervezetekben, nagyon hasonló mechanizmusokon alapul.

Reméljük, hogy gyógyszerekkel a folyamat lassítható és az élettartam meghosszabbítható. A cél nemcsak az, hogy tovább, hanem az is, hogy egészségben éljen az ember” – tette hozzá.

Katonát ábrázoló bábut akasztottak fel Mea Seárimban

A rendőrség eltávolított egy izraeli katonát ábrázoló bábut, amelyet a tetőről lógattak le Jeruzsálem túlnyomóan ortodoxok lakta környékén.

Miközben a város a pürimot ünnepelte, egy fújoló és gúnyolódó csoport töltötte meg az utcát, ahol a rendőrök az életnagyságú, egyenruhába öltöztetett bábut próbálták leszedni.

„A rendőrség eltávolított egy katonát ábrázoló bábut egy épületről Mea Seárim környékén” – nyilatkozta a hatóság. „Az előzetes vizsgálat megállapította, hogy gyűlékony folyadékkal itatták át, feltehetően azzal a szándékkal, hogy elégednek.”

Az ügyben nyomozás indult.

Avigdor Liberman védelmi miniszter, aki támogatja a jesivabóherek számának növelését a hadseregben, elítélte az incidenst.

„A katonát ábrázoló bábu látványa Mea Seárimban megdöbbentő” – írta a Twitteren. „Védelmi miniszterként az a feladatom, hogy megvédjem [az összes izraelit és] ezeket az uszítókat is. Állampolgárként az a feladatom, hogy politikailag megküzdjek velük. A hatóságok feladata, hogy rács mögé juttassák őket. Számítok rá, hogy az ultraortodox pártok vezetői elítélik ezt a tettet.”

2017 szeptemberében a rendőrség letartóztatott egy jeruzsálemi ultraortodox férfit, aki felgyújtott egy izraeli katonát ábrázoló bábut a lág báomeri fesztivál alatt.

A mostani incidenst megelőző napokban az ultraortodox törvényhozók azzal fenyegettek, hogy – kockáztatva a koalíció összeomlását – nem fogják támogatni a 2019-es állami költségvetés megszavazását, amennyiben a kötelező katonai szolgálatra vonatkozó törvénytervezetüket nem fogadják el.

2017 szeptemberében a Legfelsőbb Bíróság eltörölte a vallásos tanulmányokat folytató ultraortodox férfiakat a katonai szolgálat alól mentesítő jogszabályt, mondván, hogy az sérti a törvény előtti egyenlőség elvét.

A döntés felvetette annak a lehetőségét, hogy rákényszeríthetik őket a szolgálatra, ami súlyos politikai és társadalmi következményeket vonna maga után. A bíróság azonban egy évre felfüggesztette határozatát, lehetővé téve a kormányynak egy új törvény előterjesztését.

Az ortodox törvényhozók javaslata szerint minden olyan izraelit mentesíteni kell a katonai szolgálat alól, aki a tóra tanulmányozására törekszik. „Ezen záradék célja annak tisztázása, hogy a tóratanulmányok nem egy adott szektorhoz tartoznak, és nem korlátozódnak az ultraortodox közösség férfiakra és tóratudósaira. Ennek következtében ez a törvényjavaslat megköveteli a védelmi minisztertől annak biztosítását, hogy mindenki, akinek szándékában áll jelentős időre elkötelezni magát a tóra tanulmányozására, elhasszathassa a szolgálatot.”

A védelmi minisztérium mindeközben megalkotta az ultraortodoxok besorozására vonatkozó saját törvénytervezet-változatát *Avigdor Liberman* tárcavezetővel, aki a Jiszráel Beitenu párt vezetője, mondván, hogy csak ez a javaslat kaphatja meg a törvényhozók támogatását.

„Az ultraortodoxok besorozásával kapcsolatban a Jiszráel Beitenu álláspontja világos és átlátható: csak a védelmi minisztérium szakemberekből álló csapata által készített jogszabályt fogjuk támogatni” – írta Liberman a Facebookon.

Az ortodox pártok kulcsfontosságú részét képezik a miniszterelnök, *Benjámín Netanjahu* kormányzó koalíciójának, gyakran „királycsináló” szerepet játszanak az izraeli politikában.

Izrael lakosságának mintegy 10 százaléka tekinthető ultraortodoxnak. Évtizedes vita tárgya, hogy vajon a fiatal ultraortodox férfiaknak, akik szemínáriumokon tanulnak, kötelezővé tegyék-e vagy sem a katonai szolgálatot, mint ahogy az kötelező az izraeli zsidó lakosság többi részének.

A 18. életévük betöltése után a férfiaknak két évet és nyolc hónapot kell szolgálniuk a hadseregben, míg a nőknek két évet.

És mondd, Évike...

Visszaköszön a 20. század

A hölgyvel való találkozást, beszélgetést míves-veretes szavakkal egy orvos ismerőse javasolta, szuperlatívuszokban ecsetelve a kilencvenöt éves Éva átlagosnál – nem-hogy koránál – kivételesen intelligenciáját, memóriáját, a keserűes humorát, bölcsességet. Nem mellesleg két (nem napjainkban íródott) könyve: egy prózai s egy verses megjelentetését.

Várt engem évek óta „átmeneti” lakhelyén, egy kórház krónikus belgyógyászatán, egyágyas, otthonossá tett szobájában. Ezt így fogalmazta meg versei egyikében:

„Amikor a kórház kapuja bezárult
Kívül maradt eddigi életem,
mely további alakulása
a furcsa sorsra s orvosokra hárult.
A kapu bezárult.”

Nem szégyellem elismerni, hogy szinte betegesen tiszteltem és szerettem az idős embereket. Persze okkal, hiszen nagyszüleim, nagynénik valahányan elpusztultak a vérszörnyű idején, és anélkül, hogy ismerhettem volna bármelyiket, nagyon hiányoztak.

Amit betegágyánál megtapasztalhattam, az felülmúlta mindazt, amit vele kapcsolatosan hallhattam.

Ott feküdt egy fehér hajú Hölgy (így, nagy H-val), arcán tündöklő mosoly. Ünneplőbe öltöztetett lélekkel várt engem. Odamentem, minden tiltakozása ellenére megcsókoltam a bal kezét, amelyet mintegy másfél órán át fogtam, simogattam.

Gyermekkorra került elsőként szóba, első emlékei a Csányi utcához kötődtek. Ott leginkább egy csodálatos teremtés, a nagymama képe vilálgat, majd nagynénje vidám arca. Homályosan a szülők (ők az első világháború után egy hajókiránduláson ismerkedtek meg) érkező vagy épp távozó alakja. Következő állomás a Hársfa utcai lakás, ahol a kialakított milió, a fura barokk tapéta látványa megijesztette, félelemre, zokogásra készítette, magányosan, összegömbölyödve lapult a dunyha alatt... ekkor már gyakran hagyták egyedül otthon, kizárólag a mamára számíthatott.

Időközben anyja túlzásai, nagyzási hóbortja, türelmetlensége, elégedet-

lensége magával hozta, hogy az apa Britannia Hotel melletti kis üzlete pangott, már régen nem kereste meg a megélhetéshez szükségeset. Igyekezett volna minden hitelezőjét kifizetni, de ezt a felesége nem várta meg: „Sándor, te egy intelligens ember vagy, te megérted, hogy nincsen semmi baj, csak nem illünk egymáshoz.” Az apa könnyekkel a szemében, egy kis kofferrel ment el...

Még mindig kisgyerek volt, amikor anyja mesterkedése miatt újabb lakásváltás, vissza a Csányiba, ahol évekre legalább a mama védőszárnya alá kerülhetett. Apja pedig nagy szegénységében egész napos vasárnapi látogatásaival és a minden este közösen elköltött vacsorával aranyozta be a kis Éva életét.

Iskola

„Hova tartozom, hogyan viselkedjem? Csöndben, valami homályos, tisztázatlan és érthetetlen büntetésben éltem anyám távolléte miatt. Szégyelltem magam, s nem tudom, miért.”

Az egyik nyári szünidő során két hétre vizontláthatta anyját Pozsonyban. Nagynénje élt ott egy darabig házasságban. Ő volt az, aki foglalkozott a kislánnyal, elfeledtetve vele, hogy sok értelme odamennie nem volt...

„Aztán egy nap felültettek a vonatra, és folytattam Csányi utcai életemet.”

Éva gyönyörű sorokkal emlékezik vissza a nagymamára, életművészek nevezve, hiszen – ezer ötlet által vezetve – például a szinte semmiből is jóllakatta unokáját: „Tésztagyúrás közben ha észrevette, hogy otthon felejtettem a tízóraitam, fekete klottkötényébe törölve lisztes kezét szaladt a nem is közel lévő iskolába, hogy odaérjen időre.”

Hajós utca

Ott lakott a mama két testvére és azok gyerekei. Hangszereken játszottak, együtt zenéltek, a tízéves Évi pedig énekelt és táncolt. Az egyik nagyfiú elvitte Kadosa Pálhoz meghallgatásra, aki közölte: „Abszolút hallása van, ingyen tanítanom naponta 5–7-ig.”

„De ki vigyen el? Apuka dolgozik. A fájós lábú nagymama? Ez a karrirem félbe is szakadt.”

„Újra nyár, újra Pozsony. Anyám kedvesen megkért, hogy egy zárdában helyezhessen el, ahol magyarul beszélnek. Már a részleteket tárgyalták a főnökasszonnyal. amikor elsrítam magam, s sírva léptem ki újra a napfényes utcára.”

Évi ugyanis igencsak útban volt anyja és új udvarlója sarjadó románjának, s a párocska jóvoltából még akadt néhány meglehetősen élménye, a legfélelmetesebb az lehetett, amikor úszástudás nélkül ugrott pancsolni a Dunába, egyre messzebb sodródva a parttól, s féláljult állapotában egy halász mentette meg az életét. „Senkinek nem hiányoztam” – sóhajta könyvében.

Majd, ahogy írja: „Anyám egyszer csak hazajött. Én olyan boldog voltam, mint még soha. Most már minden másként lesz, lehet róla az iskolában beszélni, lehet rá hivatkozni, mint más gyerekeknek. Ő mindent ígért. Hogy nappal majd állás után néz, de délután moziba megyünk. Igaz, hogy közbejött valami, tizenkettőt ütött a Teréz-templom harangja, amikor meghallottam apró léptei kopogását. Később sem tudtam megszokni – édesapám órapontosságú, szavatartó természete után – anyám kötetlenségét minden ígéretével, kijelentésével kapcsolatban.”

„Összezavarodott az életem. Nagymama és anyuka között napirenden voltak a veszekedések. Később ezek a jelenetek elfajultak. Anyám néha magánkívül ordította: Miért nem tudsz már megdöglenni? Istenem, add, hogy megdögljön! Én pedig csak sírtam, erősen élt bennem az iskolában belénk nevelt szülői szeretet. Egyszer csak anyuka elhátározta, hogy elmegy a nagymamától. Igen ám, de engem is magával vitt a 15 pengő tartásdíjjal együtt. Sokkal később jöttem rá, milyen fontos számára a pénz.”

Költözések

„Nagymező utca, újabb költözés. Még nem voltam tizenhárom éves sem. Majd a Vörösmarty utcai tágas, alkóvos szoba. Nagyon elárvultnak éreztem magam, ekkor csapódott hozzám egyik osztálytársam, a két évvel idősebb Ibolya. Azt mondta: ha magányos vagy, gyere velem az otthonba.”

Egy emeleti lakás két egybenyíló szobájába érkeztek, ahol már egy csomó 13–15 év körüli gyerek tolongott. Melyik csoportvezetőre vársz? – kérdezték. Ibolya válaszolta, hogy a Bimre várnak.

Bim orvostanhallgató volt, s amit aznap tanult az egyetemen, azt délután leadta a csoportjának, így a szegény vagy zavaros körülmények miatt otthonról elmenekült gyerekek az átlagnál sokkal műveltebbek, tágabb látókörűek lettek.

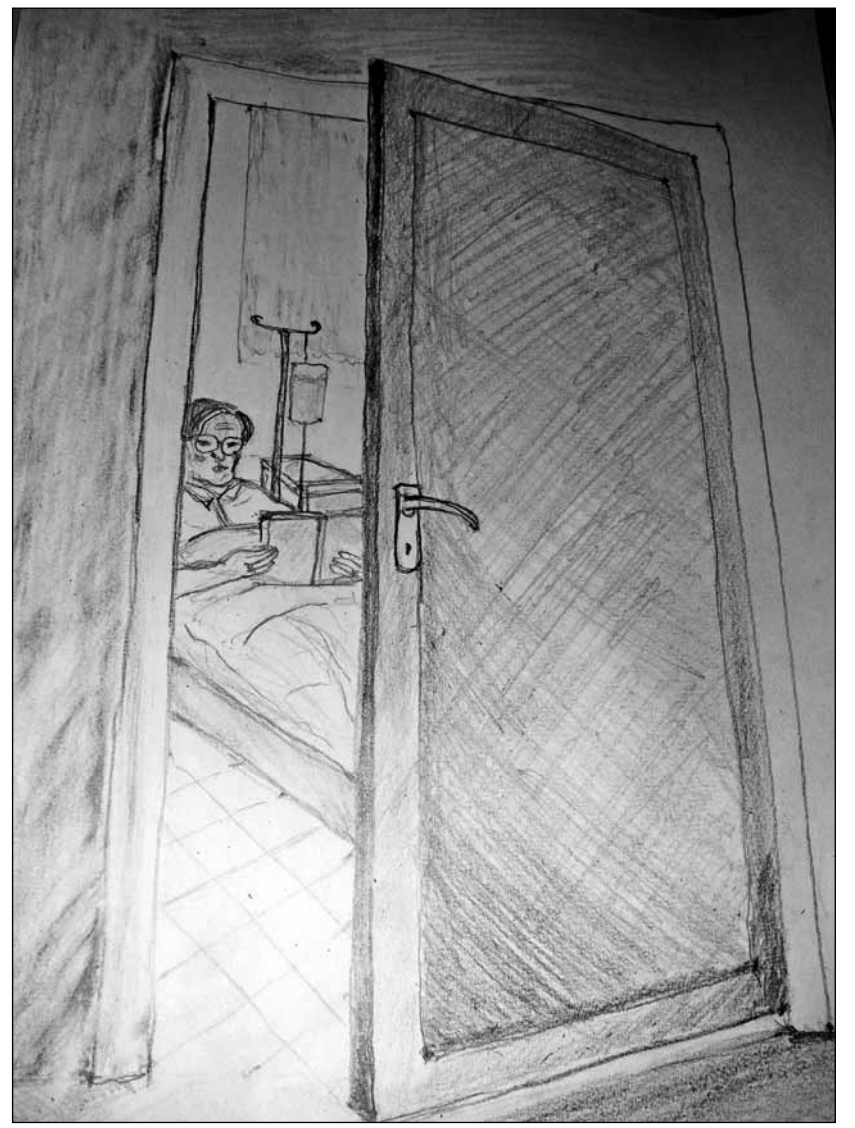
„Egyszer három férfi állított be az otthonba, bekísértek bennünket a kapitányságra, és egy keményfedelű irattartóval pofoztak, míg fel nem dagadt az arcunk.”

Csengeri utca 30.

Újabb lakás, ahol a főbérletnek tehetőségesen zongorázó, Chopin-melódiákat preferáló lánya volt.

„A jósolt nagy jövő édesanyjával együtt az auschwitzi haláltáborban végződött.”

Iskolaváltás. Itt, a Lovag utcai polgári 4. osztályában végre vidám korszak költözött Éva életébe, elmúltak a szorongásai is. Tíz évvel szülei vá-

Illusztráció

Rusznák Rita rajza

lása után az apja továbbtanulásra beszélt volna rá, de az anyja biztos fölénye tudatában kijelentette, erre egy lánynak nincs szüksége, majd jól kell férjhez mennie.

Végül, nem tudni, hogyan, egyéves szaktanfolyamot végzett, és tizenöt és fél évesen már dolgozott.

Dolgozott manikűrősként, drogériában, majd a Budapester Fremdenzeitung szerkesztőségében, ahol kamatoztathatta németnyelv-tudását.

„Ebben az időben nem vettem észre, hogy nővé cseperedtem. Még mindig az a gyerek voltam, aki a sebeit nyalogatja tulajdonképpen otthonlansága miatt. Csak a megfélemleni vágyás uralta lelkemet.”

Munkács

„Egy kis levegőváltozás.” Megismerhette Beregi Samu festőművészt, az egyik Munkácsy-tanítványt. Ez az idős ember éhezett. Csodálatos alkotásai voltak. Éva minden nap meglátogatta, modellt is ült neki. Hazautazását követően papírokba tekert, spárgával átkötözött csomagot kapott. A képek ma is Éva lakásának falán lógnak.

Évi tizenhat évesen már észrevette, ha az utcán felfigyeltek rá, ő maga is ki-kínézett egy-két neki tetsző fiút.

Rózsa utca 29.

Esténkénti találkozások apjával Gott bácsi Központi Tejcsermök Kávéházában. Itt ismerte meg névrokonát – szintén Évát –, szöges ellentétét önmagának. Ami évtizedekre megalapozta barátságukat, az kizárólag a szellemi partnerség volt.

Szatmárnémeti. Szabadságon. Itt ismerkedett meg „Van Gógh”-gel, Molnár C. Pál tehetséges tanítványával, és egy bicikliről leesve Sanyival.

„Átfogta a vállamat. Így ültünk sokáig, majd megszólalt: Valószínűleg őszre be kell vonulnom. Utána felkereslek. Egy-két levél érkezett tőle, majd megjelent egy orosz katona, és szervusz, Évával köszöntött. Sanyi volt. Elmondta, kiirtották az egész családját, most náluk a helye, velük harcol Berling. Ha élek, majd visszajövök – tette hozzá.”

Újra Rózsa utca. „Folytatódott az életem azzal a változással, hogy a főnököm egyre nagyobb igényt tartott rám, s mindenhová magával vitt. Lassan kezdtem kinőni a környezetemből. Este,

amikor apukát vártam, megint visszazökkenem a helyemre.”

Székel Bertalan utca 17.

Végre főbérletként. „A régi, egyemeletes házban sorszerűen újra találkoztam a gyönyörű Chopin-melódiákkal. Az alsó lakásból felszűrődő zongorajáték szinte egész nap hallható volt. A hangszer megszólaltatója az egyszobás, komfort nélkül lakásban az akkor tizenöt éves Cziffra György volt.”

Éva egy véletlen folytán ismerkedett meg Imrével, aki további életét így vagy úgy, de meghatározta.

„Imre jóképű volt, Karinthyval vetélkedő humorérzékkel megáldva, és tudós őseitől örökölt bölcsességgel. Apja Herzl Tivadar családjából származik, anyja Goldziher Ignác Kelet-kutató lánya. Nagybátyja Heltai Jenő. Soha senki mellett nem éreztem ennyire biztonságban magam. Minden könnyűvé vált. Megtörtént, hogy egyik találkozásunk során ezt mondta nekem: Feleségül akartalak venni, de anyámnál ez nagy tiltakozást váltott ki. Ő számomra nem egy szegény, rossz családi környezetből kikerült lányt képzelt el. Mindezt könnyűbe lábadt szemmel mondta, menet közben megállva, magához szorítva. Belátam, hogy igaza volt édesanyjának, ha a fiának jobbat akart.”

„Lehangoltan mentünk a BNV-re, ahol egy üvegfüvő pavilonnál egy légiesen könnyed kis figurát, egy balett-táncosnót vásárolt nekem. Nem is gondoltam, hogy ennek a tárgynak később milyen szerepe lesz az életemben.”

Éva számára megint minden szomorú lett. A főnöke, a barátja s a London kávéházi értelmiségiekből álló társaság töltötte ki az űrt, melyet Imre hiánya hagyott benne. Ekkor, 1941 októberében született egyik verse, annak utolsó szakaszát idézem:

„Én téged okollak,
Te úgy érzed, én vagyok az oka.
Én minden nap várlak,
Te is minden nap vársz,
Mégsem találkozunk soha.”

Múltak a hetek, míg egy hajnalon megszólaltak a szirénák, Éva halálra rémülve futott le az udvarra. Hatalmas robaj rázta meg a kis ház falait. Körülbelül egy órát tartott, s nem lehetett még tudni, hová csapódott be a bomba.

(Folytatás a következő számban)

gájluli

Filmvetítés a Csányi5-ben

Peter Scheiner a Felvidéken nőtt fel, hogy aztán a hetvenes években Svájcban kezdjen el zsidó múltjáról, szülőföldjéről reflektálva különböző dokumentumfilmeket készíteni. Ezekből válogatott az a vetítés, mely egyúttal a Csányi5 – Erzsébetvárosi Zsidó Történelmi Tár első közös szervezésű programja volt a Mazsikével.

Az első film a szlovákiai Komárom zsidóságával foglalkozott, és azt a kérdést vetette fel, hogy milyen jövője lehet ennek a gazdag múltú városnak (Naive Träume – Eine jüdische Gemeinde trotz dem Untergang, Naiv álmok? – A megszűnés ellen küzdő zsidó hitközség). A vetítést követően élénk beszélgetés alakult ki a film szereplői: a komáromi zsidó hitközség tagjai és a rendező között.

A második film, ha lehet, egy még megrendítőbb témával foglalkozott: Svájcban élő holokauszt túlélőkkel. Az Ende der Erinnerung? – Az emlékezet vége? című munka végigköveti a Svájci Holokauszt túlélők Egyesületének történetét, egészen az ünnepélyes feloszlásukig. A vetítést követően Szunyogh Szabolcs történész, elnökségi tag kérdezte az alkotót a film elkészítésének körülményeiről, motivációiról és következő filmes terveiről.

A rendezvény az IHRA (Nemzetközi Holokauszt-émlékezési Szövetség) svájci elnökségét lezáró magyarországi esemény volt, melyet jelenlétével tisztelt meg többek között Stubenek László polgármester, a komáromi zsidó hitközség elöljárói, valamint Takács Szabolcs, az IHRA magyarországi elnökségét 2016-ban koordináló államtitkár.

APRÓ- HIRDETÉS

VEGYES

Üzemorvosi, házi orvosi rendelés Zuglóban, Vezér u. 156. VITAPHARM. Hétfő-szerda 15-16-ig. Dr. Szigeti Miklós, tel.: 220-0230.

Műfogsorrögzítés minimplantátumokkal. Bp., Szt. István krt. 4. III. 1. 320-4778. www.drviragdentel.hu és www.mini-implantatum.hu

Tóthné Húvös Katalin fogtechnikusmester. Fogsorok, hidak készítése, javítása soron kívül. Fogszabályozó, fogfehérítő. Fogászati háttér biztosított. Szolid árak. Mozgáskorlátozottakhoz házhoz megyünk. Hétfélig ügyelet. 1013 Bp., Krisztina krt. 51. fszt. 1. Déli pályaudvarhoz közel. 06-30-222-3016, 06-1-356-9372.

Önkéntes programunk változatlanul működik és folytatódik! Gyere velünk önkéntesnek Izraelbe! Csoport indul: április 22. – május 13. Bővebb információ és jelentkezés: Deutsch János, janos.deutsch76@freemail.hu, +36-20-233-8454, vagy az Izraeli Kulturális Intézetben (VI. ker., Paulay Ede u. 1.) minden kedden, 16-17 óra között.

19-20. századi magyar és külföldi művészek festményeit keressük megvételre készpénzért gyűjtők, befektetők részére. Nemes Galéria, 1024 Bp., Szilágyi Erzsébet fasor 3. Tel.: +36-1-302-8696. Mobil: 06-30-949-2900. E-mail: nemes.gyula@nemesgaleria.hu

Festést, tapétázást, kőműves- és egyéb építőipari munkát vállalok. 06-70-216-0234.

Társasházkezelés! Szeretne egy jó közös képviselőt? Kérjen ajánlatot! Személyes bemutatkozás, ingyenes állapotfelmérés! Dr. Bíró Anna, 06-70-505-9394, 06-1-200-4972.

Takarítást vállalok hétfőig. 06-70-548-9278, hívható: 15 óra után.

Gyűjtő venne bélyeggyűjteményt, képeslapokat. 06-20-522-5690, este 06-1-322-8439.

Színes és fekete-fehér nyomtatás, másolás, plakátnyomatás, névjegykészítés, diplomakötés, könyvnyomatás a Mammut III. em. 312-es üzletben és a Balogvár u. 1. alatt. Messinger Miklós, +36-20-934-9523, rcontact@t-online.hu

ÚJ ÉLET

a Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetségének lapja
1075 Budapest, Síp u. 12.
Telefon/fax: 322-2829
E-mail: ujelet@bzsh.t-online.hu

Főszerkesztő:
Kardos Péter
Olvasószerkesztő:
Gábor Zsuzsa
Kiadótulajdonos:
Mazsihisz
Előfizetési díjak:
Belföldön: 1 évre 4800 Ft
Külföldre 6800 Ft/év
USA és Izrael: 7500 Ft/év
Az összeg valutában is befizethető az aktuális árfolyamon.
OTP bankszámlaszám:
11707024-22118480
OTP SWIFT kód:
(BIC) OTPVHUHB
IBAN:

HU66 1170 7024 2026 2095 0000 0000
Terjeszti a Magyar Posta Rt. Hírlap Üzletág, előfizethető a kiadónál.
Postacsekk: 11707024-22118480
Terjesztéssel kapcsolatos reklamációk intézése a 06-(1)-767-8262-es számon.

Szedés, tördelés:
WolfPress Nyomdaipari Kft.
Nyomdai munkák:
mondai Kft., www.mondai.hu
Felelős vezető: Nagy László

ISSN 0133-1353

Pászká-ügyek

A zsidóság pászkával (laskával, macesszal) való ellátása külön összeírás alapján történik.

Akik a IV- IX. kerület területén laknak és pászkára hitközségük útján igényt tartanak, igényüket az erre a célra szolgáló összeíró lapon jelentsék be a hitközség irodájában.

Az összeíró lapok a hitközség VII., Síp utca 12. alatti irodájában, a hitközség templomainak gondnokainál, a hitközség felügyelete alatt álló mézszárszékben kaphatók.

Azok, akik pászkát kapnak, a húsvéti ünnepek tartamára a kenyér-, illetve a lisztjegyeket igénybe nem vehetik.

A pászkakiszolgáltatás kizárólag és csakis a március hónapra szóló fővárosi liszt- és kenyérgyógyászati, illetve pótgyógyászati ellenében és a budapesti izraelita hitközségek igazolványának ellenében történhet. A hitközségi igazolványon fel kell tüntetni a pászkavásárlásra jogosult fél nevét, lakását, az engedélyezett pászkamennyiséget.

A közlelémezési miniszter értesítette a zsidó katonák ellátását intéző bizottságot, hogy a fronton lévő zsidó katonák részére négy vagon húsvéti liszt őrését engedélyezte...

A hadügyminiszter és a honvédelmi miniszter intézkedett, hogy a zsidó valóság katonák, amennyiben a szolgálat ezt megengedi, a peszách két első napján szolgálatmentességet kapjanak.

(P. S.: Mielőtt a laskára áhítózó nyájas olvasó az összeíró lapot keresné, elárulom, hogy a fenti hírek százévesek, 1918 márciusában jelentek meg.)

Politzer Tamás

Programajánlat

ÁPRILIS

Spinoza Színház

(1074 Budapest Dob u. 15.)

Április 3. (kedd) 19 óra: Mata Hari – zenés életrajz

Április 4. (szerda) 19 óra: Mózesről Jézusig – a 03. 27-i előadás ismétlése

Április 10. (kedd) 19 óra: Királyhegyi Pál: Első kétszáz évem – vidám magánbeszéd

Április 11. (szerda) 19 óra: Heller Ágnes-est 100. előadás

Április 12. (csütörtök) 19 óra: Marmorstein Berta csodálatos élete – monodráma

Április 17. (kedd) 19 óra: Radnóti Miklós irodalmi est

Április 18. (szerda) 19 óra: Platon: A védőbeszéd – monodráma

Április 23. (hétfő) 19 óra: Felház: Orbán Gáspár – beszélgetés

Április 24. (kedd) 19 óra: Ferenci és Freud – dráma

Április 25. (szerda) 19 óra: Gábor György: Mózesről Jézusig

Budai Micve Klub

(II. Frankel Leó út 49.)

Április 15. (vasárnap) 19.00: A vendég Beregi Péter, aki civilben is jelentős komikus. Beszélgetőtársa: Bóta Gábor újságíró.

Április 29. (vasárnap) 18.00: Klubest. Ezen az estén az Örökké búcsúunk című filmet tekinthetik meg kedves vendégeink.

Állandó programunk: csütörtökönként 18.00 órától Frankel Baráti Kör.

Generációk Klubja

(1067 Bp., Hunyadi tér 3. I. emelet)

Április 9.: Választott az ország címmel kapunk átfogó ismertetést. Autentikus vendégünk Rózsa Péter, a Klubrádió h. főszerkesztője.

Április 16.: És az most jó vagy rossz nekünk? Deák Gábor fogja a témát elemezni.

Április 23.: Tavasz van, tavasz van, gyönyörű! Kacsvinszky Barbara újságíró-filmrendező látogat hozzánk.

Április 30.: Kell egy kis hangulat – vallja és tesz is érte Fűzy Gábor! Minden hétfői esemény 15 órakor kezdődik!

Hírek, események röviden

– A zuglói körzet pénteki (18.30) és szombati (9.30) istentiszteleteit továbbra is a Scheiber-iskolában tartja (XIV. ker. Laky Adolf utca).

– 1%. A Veszprémi Zsidó Örökségi Alapítvány köszönetet mond mindazoknak, akik a 2016. évi személyi jövedelemadójuk 1%-át az alapítvány részére felajánlották. Az így kapott 73.634 Ft-ot a kuratórium döntése alapján a veszprémi zsidóság történetének egy részével foglalkozó tanulmány megírására, pályázati önrészként használjuk fel.

Reméljük, hogy a 2017. évről beadott bevallásukban még többen fogják 1%-os felajánlásukat alapítványunk részére megtenni, amit előre is köszönünk. Adószámunk: 18927467-1-19.

– Adomány. Dr. Bódog Gyula 5000 Ft-ot küldött az Igaz Emberekért Alapítványnak a Jad Vasem-kitüntettek megsegítésére.

– Koszorúzás. A 1848/49-es forradalom és szabadságharc emlékére a Batthyány-örökmécsesnél a Mazsihisz nevében koszorút helyezett el Apró József, az 56-os Hagymányórzó Veteránok Világszövetségének elnöke, valamint dr. Tenke Sándor és Kovács János ezredes, egyesületi tagok.

Egyetemi

pedagógusi végzettséggel,

5 éves pedagógusi

szakmai gyakorlattal

és közoktatási vezetői

végzettséggel rendelkező

igazgatót

keresünk a Magyarországi

Autonóm Orthodox

Izraelita Hitközség

által fenntartott

bölcsőde – óvoda –

12 osztályos iskola

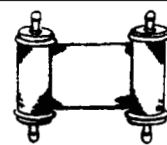
oktatási intézménybe.

Fényképes önéletrajzot,

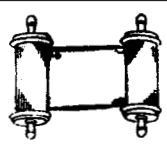
motivációs levelet

és oklevélmásolatokat kérünk.

E-mail-cím: hr@maoi.hu

IMAI DŐK

Templomok	Péntek	Szombat	Péntek	Szombat
	este	reggel	este	reggel
	Ápr. 6.	Ápr. 7.	Ápr. 13.	Ápr. 14.

Templomok	Péntek	Szombat	Péntek	Szombat
	este	reggel	este	reggel
	Ápr. 6.	Ápr. 7.	Ápr. 13.	Ápr. 14.
Dohány			18.00	9.30
Frankel L. út 49.			18.30	10.00
Hegedűs Gy. u. 3.			18.30	9.30
Thököly út 83.			18.30	9.00
Hunyadi tér 3.			19.00	9.00
Bethlen tér 2.			19.15	9.30
Nagyfuvaros u. 4.			19.20	8.00
Scheiber S. u. 2.			18.00	9.00
Kazinczy u. 27.			19.20	8.00
Alma u. 2.			16.30	8.45
Kórház				
(Amerikai u. 53.)			17.30	7.30
Páva u. 39.			18.00	9.30
Dózsa Gy. út 55.			19.00	9.00
Berzeviczy u. 8.			18.00	9.00
Károli G. tér 5.			19.00	9.00
Visegrádi u. 3.				9.00
Dessseffy u. 23.			19.20	9.00
Teleki tér 22. (szefárd)				9.30
Pesterzsébet (Zamárdi u. 7.)			18.00	

PESZÁCH 7-8.

Vidéken

Vác (Eötvös u. 3.)	18.00		18.00	
Kecskemét (Nagykőrösi út 5.)	18.00		18.00	
Székesfehérvár (Várkörút 19.)	18.10		18.10	
Győr (Kossuth L. u. 5.)	18.00		18.00	
Szeged (Gutenberg u. 20.)	19.00	9.00	19.00	9.00
Debrecen (Pásti u. 4.)	19.00	8.00	19.10	8.00
Nyíregyháza (Mártírok tere 6.)	19.00	8.00	19.10	8.00
Miskolc (Kazinczy u. 7.)	19.00	8.00	19.00	8.00
Pécs (Füred u. 1.)	19.00	8.30	19.00	8.30
Kiskunhalas (Petőfi u. 1.)	18.00		18.00	
Szombathely	18.00		18.00	
Kaposvár (Berzsenyi u. 14.)	18.00		18.00	
Hódmezővásárhely (Szt. István tér 2.)	18.00		18.00	

NAPTÁR

Április 5. csütörtök	Niszán 20.	Gyertyagyújtás: 7.01 Erev peszách 7.
Április 6. péntek	Niszán 21.	Peszách 7.
Április 7. szombat	Niszán 22.	Peszách 8. MÁZKIR
Április 13. péntek	Niszán 28.	Gyertyagyújtás: 7.12
Április 14. szombat	Niszán 29.	Szombat kimenetele: 8.20
Április 15-16. vasárnap-hétfő	Niszán 30-Ijjár 1.	Újholdhirdetés Újhold

MAGÁNNYOMOZÁS FELSŐFOKON!

KOBA

DETEKTÍVIRODA:

06-70-647-7766,

www.kobadetektiv.hu

*Szociális alapítvány
keres adománygyűjtői
munkakörbe
megbízható, intelligens
nyugdíjast.
Telefon: 06-1-321-3497,
esti órákban.*

MEGJELENT!

Róna Tamás és Nógrádi Gergely:
Todá!

Zsidó hittankönyv III. része

A kötetet legkényelmesebben
megrendelheti a
WWW.ZSIDOKONYVEK.HU
webshopban.

A kötet ára
bruttó
3570 Ft.-

SPÁNN GÁBOR

Postásszív

Legszebb kora délutáni sziesztába csöngetnek bele. A kertkapu előtt egy szigorú tekintetű hölgy áll, mellén kütűzővel. Közli velem, hogy ő a Postától jött ellenőr. Mondjam meg, elégedettek vagyunk-e a kézbesítővel, és ha igen, itt írjam alá, mutatja a kérdőívet. Ha kifogásunk van, azt is beírja, és akkor a postás szív, mégpedig úgy, hogy azonnal levonnak a béréből.

Kérem, írja be, hogy nagyon elégedettek vagyunk. Az ellenőrnőnek az igazat mondtam, de nem a valót. Feri, a mi postásunk több mint kézbesítő, jó ember. Szinte nem is erre a világra való. Ismeri a környék lakóit névről, azt is tudja, ki van szorult helyzetben, és arra is van gondja, hogy nyugdíjfizetési napon annál kezdje a kézbesítést, akinek a napi tejre, kenyérré már csak ebből futja.

Lakott az utcánkban néhány házzal följebb egy idős özvegyasszony, olyan igazi „magánhangzó”. Erre mondják, hogy nincs se kutyája, se macskája, pedig neki csak az volt. Tudniillik rokonok híján ő viselte gondját a környék összes kicsapott háziállatának. Reggel elindult az utcában, egyik zsebében kutya-, másikban macskaeledellel, és ha kóbor állatot látott, azt jóllakatta.

A múlt havi nyugdíjnapon Feri hamarabb csöngetett. Elnézést kért, és közölte, hogy siet a közeli Szeretetkórházba, mert ott fekszik két idős, nagyon beteg zsidó asszony, akiknek senkijük nincs, és figyelembe véve az ottani kosztot, igencsak szükségük van a nyugdíjukra. Tudja ő jól, hogy kórházban különösen kell a pénz, na meg visz egy kiló narancsot is, jól esik a pénz mellé az emberi szó és a vitamin. Ezt nem diktálhattam be az ellenőrnek.

Feleségemmel nyugdíjasok vagyunk, és ezért számunkra is piros betűs nap a naptárban a nyugdíjkézbesítés mindenkor dátuma. Feri postásunk már félig-meddig családtagnak számított. A pénz kifizetésekor készséggel mesélte, hogy éppen melyik testrésszel volt orvosnál, a sok lánya közül melyik esett teherbe, és ugye kicsi lesz a lakás, és mindig elpanaszolta, hogy több kilométer van a lábaiban egy nap, mint a közeli 7-es buszban. Aztán egyszer csak eljött a következő nyugdíj dátuma, és becsöngetett egy idegen postás. Kérdésünkre, hogy mi van Ferivel, azt mondta, hogy Feri végleg elment, postásnyelven az ilyenre mondják, hogy a címe ismeretlen.

Nem értette, hogy az éppen valamilyen okból megemelt nyugdíjunkt miért könnyes szemmel vesszük át, és amikor elment, én sokáig vívódtam magamban azon, milyen kár, hogy a tejúti címre költözött Feriért nem mondhatok el egy kádist.

Lelemény

Ezt az esetet egy zsidó társaságban hallottam. Szenvedő alanya egy idős kártyapartnerem – nevezzük őt Schwarznek –, aki nyugdíjas pedagógus, és egyetlen kincse a kb. 40 éves kocka Ladája, amit akkortájt már csak a rozsdás és Brezsnyev szelleme tartotta össze.

Történt egy napon, hogy egy sikeres vállalkozó – nevezzük Nagynak – tankméretű terepjárójával karambolozott vele. Schwarznek előnye volt, amit Nagy nem adott meg, és ipari fémhulladékká amortizálta az imádott ócskavasat, ráadásul Schwarz is megsebesült.

Nagy terepjárójában legalább 50 liter drága benzin, őbenne magában pedig 10 whisky és 10 korsó sör volt a baleset idején. Nagy tudta, hogy ha rendőrt hívnak, akkor még a taj-kártyáját is elszedik egy életre. Annak ellenére, hogy eufemizti-

kusan fogalmazva is módosított tudatállapotban volt, készen állt egy furmányos tervvel.

A károkozó ijesztő külleme ellenére egy humánus óriás volt. Kijelentette, hogy ha az ő forgatókönyvét követik, mindenki jól jár. Kikapta a roncsból a sérült Schwarzot, saját, üzemképes autójával orvoshoz vitte, és közben biztosította róla, hogy vesz neki egy újabb tragacsot, azonfelül kap készpénzt is, és az orvosi ellátás is az ő gondja. A károsult mindenbe beleegyezett.

Ezután Nagy hazament hatalmas ikerházába. Az ikerház másik tulajdonosa – nevezzük Kissnek – hosszú külföldi útra ment, és Nagyra bízta virágai öntözését, így a lakáskulcs is nála volt. Nagy ezután kicserélte a saját névtábláját Kissével. Mivel a helyszínen volt szemtanú, aki a rendőröknek elmondott mindent, a balesetet követő napon csöngettek az ikerházban, azon az ajtón, amire Nagy neve volt írva. Értelemszerűen nem jött ki senki, az igazi Nagy készségesen elmondta a rendőröknek, hogy a szomszédja sokáig nem lesz itthon, ő majd szívesen értesíti, hogy menjen be a rendőrségre.

Egy jó héttel később a már felgyógyult Schwarzal a kijózanodott Nagy megjelent a rendőrségen – természetesen új és ismeretlen rendőrök előtt. Nagy azt vallotta az újabb rendőröknek, hogy ő vállal minden felelősséget. A baleset másnapján külföldre szólította üzlete, de ő még orvoshoz vitte a sérültet, és megtérítette a kárát, amit kárvallott barátom készséggel megerősített. A szabálysértésért – melyben nem szerepelt ittas vezetés – kifizette a büntít.

A történetet hallva eszembe jutott, hogy néhány évvel ezelőtt egy német újságíró azt mondta nekem a magyarokról: „Biztos lehetsz benne, hogy ha egy magyar utánad megy be a forgójajtón, előtted fog kijönni.” Akkor megsértődtem a megjegyzésen...

Szegény zsidó jégkrém

Mi sem értjük pontosan, miért hívna így bárki egy egyszerű tölcsés jégkrémet – jegyzi meg a Mandiner.

Kiseb felháborodást váltott ki az oroszországi zsidó közösségből az a hír, hogy egy orosz jégkrémgyártó „szegény zsidó” (bednij jevrej) néven kezdte árulni egyik termékét – írja a Moscow Times. A Szlavica nevű cég a Vkontaktye orosz közösségi oldalon levő reklámjában úgy jellemezte a terméket, „ennek a finomságnak a megköstölése után kiderül,

hogy nem is olyan »szegény« – utaltak a termék eredeti nevére.

Az ügyben vizsgálat indult a tatárföldi székhelyű Szlavica ellen: a helyi ügyészség azt vizsgálja, jogszerűen használja-e az izraeli zászlót és a nevet a cég.

Tatárföld fővárosa, Kazán zsidó közösségének vezetője, Leonyid Steinberg egyúttal közölte, „enyhén szólva is sokkolta” a zsidózós jégkrém. „Először is, hol láttak pontosan valaha szegény zsidót? Másodszor, ki engedte meg nekik, hogy megsértsék nemzeti érzéseinket?” – fakadt ki.

A Szlavica már nem először bor-

zolja a kedélyeket fura elnevezéseivel: 2016-ban már jelentkeztek „Obamka” (Obamácska) nevű termékkel, melynek reklámjában egy vidám, sötét bőrű fiú ajánlotta az amerikai exelnök nevével ellátott fagyit a vásárlók figyelmébe.

Herzl Tivadar örökül hagyta nekünk...

Biztosítani akarjuk a zsidó nép és Izrael Állam létének folytonosságát.

Az Ön öröksége is hozzájárulhat e célhoz.

Keren Hayesod - United Israel Appeal,
a szervezet, amely Izrael részére gyűjt adományt.

Tőlünk megtudhatja hogyan
E-mail: legacy@kh-ua.org.il
Telefax: +972-4-6263636
Mobil: +36-30-7154136

(Facebook)

...és ideje van a nevetésnek

Néni kérem, le tetszik ülni?
– Igen, kisfiam – mondja hálásan a néni.
– És mégis hová?

Két jó barát támasztja a pultot a kocsmában.

– Mondd, megegyeztél már a feleségeddel a vagyonmegosztásban?

– Hogyne, a válóperes ügyvédem mindent elintézett.

– Na, mesélj!
– A lakás és a gyerek a feleségemé lett, az autó az enyém, a vagyon pedig az ügyvédé.

Kedves Barátaink! **1%** www.eletmenete.hu

Kérjük támogassák az Élet Menete Alapítvány céljait adójuk civil szervezeteknek felajánlható 1%-ával.

Alapítványunk mottója „Soa többé”.

Adószámunk: **18184053-1-41**

Támogatását előre is köszönjük!

Az Élet Menete Alapítvány önkéntesei